

ОСИГУРАНИКА

ГОДИНА XLІ • БРОЈ 10 • БЕОГРАД, 31. МАЈ 2010. • ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО • БЕСПЛАТАН ПРИМЕРАК

Новине у Фонду ПИО
ПОДАЦИ
НА УВИД
ГРАЂАНИМА

Дворци Србије
ЗАБОРАВЉЕНЕ
НЕИМАРСКЕ
ЛЕПОТИЦЕ

ГОВОРНИ АУТОМАТ
0700/017-017
ПО ЦЕНИ ЛОКАЛНОГ
ПОЗИВА
011/30-60-680
0 – 24h

ДИРЕКТОР:

В. д. Драгана Калиновић

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:

Милена Јовановић

РЕДАКЦИЈА:Булевар уметности бр. 10,
11070 Београд,
e-mail: glasosiguranika@pio.rs**СЕКРЕТАРИЈАТ:**011/2017-437
факс: 2017-418**РЕДАКЦИЈА ЗА ВОЈВОДИНУ:**Житни трг бр. 3,
21000 Нови Сад**ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:**Ика Митровић,
021/487-7789,
факс: 021/6624-359,
e-mail: ika.mitrovic@piovoj.rs**ШТАМПА:**

Д.О.О. Комазец, Инђија

ОГЛАШАВАЊЕ:

011/2017-438

Рукописи и фотографије се не враћају.

Електронско издање:
www.pio.rs/glasosiguranika

Реч уредника

Н и хладно време, ни киша која се то вече обилно расула над Србијом нису спречили скоро пола милиона људи у намери да Ноћ музеја проведу баш тамо где јој име каже и тако постану актери најмасовније културне манифестације код нас. На ту чињеницу можемо да будемо поносни јер она буди наду да систем правих вредности, укључујући и културне, није неповратно нестао са ових простора. Сведоци смо да последњих деценија поплава свеопштег неукуса покушава да обоји нашу свакодневицу и прекрије скоро све, па и уметност. У таквим условима не изненађује што прва места на разним листама гледаности и читаности заузимају програми и штива за које нико приватно не жели да призна са их гледа и чита.

Некада су културни посленици правилно разумевали да њихов задатак није да подилазе публици, већ да изграђују њен укус и шире интересовања, па су тако давних седамдесетих производи за које се веровало да не испуњавају ни основне естетске критеријуме носили ознаку шунда и били додатно опорезивани. У данашње време кич је видљив свуда, па и у установама културе, а као мерила вредности намећу се програми за које се некада

није могло замислити да се изводе у јавном простору.

Кич није наш изум и специфичност, глобална је појава и, кажу стручњаци, обавезан прадилац потрошачке културе. Он је допадљив, „улагује се“, лако се конзумира и при том не захтева никакав духовни и физички напор. Због тога чињеница да се толико људи поделило за осмочасовну музејску авантуру, на стрпљиво чекање у редовима да би видели неку од 150 поставки у 48 градова Србије говори да су жељни нечег другог и другачијег. Музеји су одавно престали да буду „складишта старих предмета“, у развијеним земљама они су атрактивна и динамична места и извор добре забаве, а о користи и едукацији да не говоримо. Ипак, и поред тога главна вредност оваквих догађања је позитивна енергија, свест о томе да знамо шта је стварно вредно и важно и да смо спремни да то бирамо кад имамо прилику.

За оне који желе и знају да послушају, овакве манифестације могу да послуже као путоказ јер на најбољи начин демантују разне произвођаче кича којима је једини изговор да „народ то воли“.

М. Јовановић

Велико спремање Србије

„Велико спремање куће обично траје један (пролећни) дан. Организује се у кругу породице, на велико задовољство свих њених чланова... Устанеш рано ујутру, чио и весео, заврнеш рукаве, па кренеш лагано... Паркет, прашина, прозори, пауза, дневна соба, деџа соба, пауза, усисивач, метла, крпа... И тако до сумрака, кад коначно одахнеш и обавезно позовеш комшију на кафу како твој целодневни труд не би остао непримећен...“

Овако почиње једна од најважних акција Великог спремања Србије, акције која ће бити организована у оквиру најшире до сада еколошке манифестације посвећене здравијој и чистијој околини. Акција Очистимо Србију траје већ годину дана, али још има доста посла јер смо је деценијама неуморно и неразборито само прљали. Због тога би требало да, 5. јуна, на Дан заштите животне средине, што више нас „засуче рукаве“ и да макар испред свог дворишта почисти.

Јер, по речима надлежних, прошле године у Србији је очишћено 56 одсто дивљих депонија, односно око 2.500, али је остало да се очи-

сти још 1.900. Засад се организовано односи тек око 60 одсто смећа, док 40 одсто отпада и даље завршава у природи или на дивљој депонији. Само четири одсто отпадних вода у Србији се пречишћава, а воде скоро свих малих река су неприхватљиво загађене. И најважније – око 30 одсто свих хроничних болести које се јављају у нашем друштву су директно везане за загађење животне средине.

Овome, ако је уопште потребно било шта додавати, треба дописати и један куриозитет – иако је Србија земља у којој се смеће види голим оком такоређи свуда, код нас има више постројења за рециклажу него секундарних сировина, тако да су људи који се баве овим послом принуђени да увозе отпад из иностранства. А када би се системски решио овај проблем, било би простора да се отвори више од 10.000 нових радних места.

Из свих ових разлога, волонтери, ученици, студенти, запослени, медији, школе, удружења, организације и грађани позвани су да се придруже акцији и помогну у чишћењу животне средине, јер да би се отпад почистио нису довољна само комунална предузећа, потребни смо сви ми.

М. Ј.

НОВИ СЕРВИС ЗА ГРАЂАНЕ У ФОНДУ ПИО

Увид у личне податке преко интернета

Да би читав поступак био безбедан од неовлашћеног приступа информацијама, предвиђено је да се грађанима доделе приступне шифре

Фонд ПИО се врло амбициозно укључује у пројекат e-government државе (примена информационих технологија у државној управи и локалној самоуправи) стварајући нове могућности и послодавцима и грађанима да брзо, једноставно и ефикасно комуницирају с Фондом. Недавно је послодавцима омогућено да преко интернет портала Фонда исконтролишу своје М-4 пријаве, а ових дана креће и нови сервис намењен грађанима – увид у сопствене податке матичне евиденције Фонда.

– Фонд ПИО годинама пружа сервис грађанима да на шалтеру сазнају за доприносе и друге податке везане за нашу базу. Те податке грађани могу да добију у штампаној форми на шалтерима Фонда ПИО. Замисао је да ове године побољшамо тај сервис и омогућимо свим заинтересованим особама да могу да их сазнају и преко интернета. Да би читав поступак био обезбеђен од неовлашће-

Владимир Станковић и Зоран Сутара

ног приступа информацијама, предвиђено је да се грађанима доделе приступне шифре (пин кодови) на основу којих ће, уз коришћење свог матичног броја, моћи преко интернета да дођу до тражених информација – објашњава Зоран Сутара, директор Сектора информационих технологија.

Сектор за остваривање права из ПИО и Сектор ИТ заједничким напорима приводе крају све активности везане за приступ и обезбеђивање ових информација.

Потпуно заштићена комуникација

– У медијима и на сајту Фонда ћемо објавити упутство у којем ће бити наведена процедура и биће објашњено како онај ко жели да има увид у пријаве на осигурање из пензијског и инвалидског осигурања, као и уплаћене доприносе на ПИО, то може и да уради. Довољно је да заинтересовани грађани само једном дођу на било који шалтер у филијалама Фонда и обратe нам се поводом добијања приступне шифре. Овлашћени службеник ће потом издати одговарајућу коверту са одштампаном приступном шифром. Одговорност за коришћење пин кода је на грађанину лично, слично као и код коришћења банкарских картица – каже директор Зоран Сутара.

Сва физичка лица имаће могућност приступа својим подацима (искључиво личним) унутар базе података Фонда, која подразумева и централну Србију и Војводину, о чему за наш лист говори и

Влада Милошевић

Жељко Симић

Жељко Симић, начелник Одељења за матичну евиденцију.

– Очекујемо да тај сервис заживи почетком јуна. Многи од тих људи више неће морати да долазе по уверења. Мораће да дођу само уколико им је оно потребно писмено. То је важно рећи јер је велики број тих уверења до сада издаван да би грађани имали тачан преглед уплате доприноса, а у циљу остваривања права на пензију. Сада ће електронски моћи да стекну увид у уплаћене доприносе што ће скратити и рок за доношење решења за пензију. Сервис им омогућава и да се лично информишу о томе да ли је по-

речник појмова из пензијског и инвалидског осигурања у ком ће бити објашњени и термини из матичне евиденције.

Електронска провера М-4 пријава

Фонд за пензијско и инвалидско осигурање омогућио је недавно послодавцима електронску прелиминарну проверу података из М-4 обрасца, преко интернет портала Фонда. У поступку прелиминарне контроле систем аутоматски проверава податке и указује на грешке, након чега послодавац може да буде сигуран да су припремљени обрасци исправни и

ЧЕТВРТА РЕВИЗИЈА СТЕНД-БАЈ АРАНЖМАНА

Ипак без одмрзавања плата и пензија

Запосленима у јавном сектору у јулу ће бити исплаћен регрес за годишњи одмор у износу од 5.000 динара, исту своту ће добити и за Божић, а бонус би у другом делу године могли да очекују и пензионери

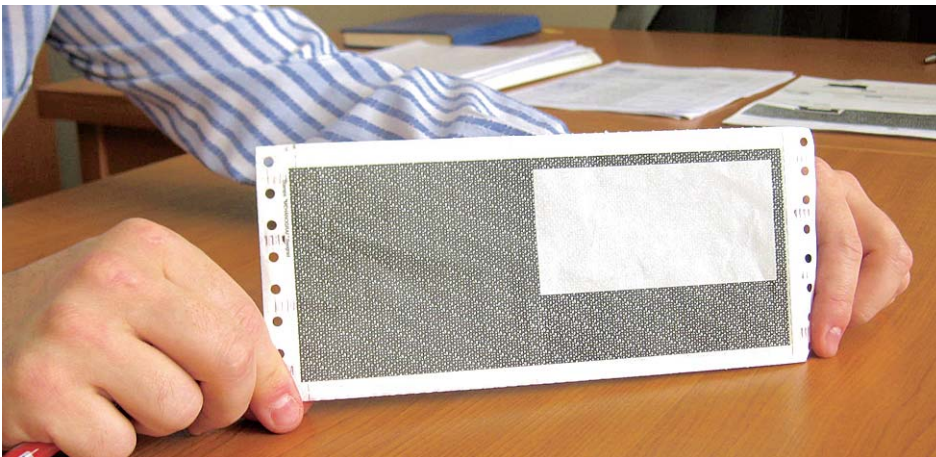
Разговори са мисијом ММФ-а, у оквиру четврте ревизије стенд-бај аранжмана успешно су завршени и постигнут је договор да се пензије и плате у јавном сектору неће одмрзавати до краја године. Истовремено, договорено је да запослени и пензионери добију из буџета бонусе у укупном износу од око четири милијарде динара.

Запослени у државном сектору ће добити укупно две милијарде динара, колико и пензионери, мимо редовних плата и пензија. На тај начин ће се помоћи најсиромашнијим слојевима друштва у Србији да лакше преброде негативне ефекте кризе. Запосленима у јавном сектору у јулу ће бити исплаћен регрес за годишњи одмор у износу од 5.000 динара, колико могу да очекују и за Божић. Бонус би у другој половини године могли да очекују и пензионери.

ММФ је 15. маја 2009. године одобрио Србији нови стенд-бај аранжман у укупном износу од 2,9 милијарди евра, који ће трајати до априла 2011. године. Средства тог кредита користе се за јачање девизних резерви и као подршка економском програму Владе Србије за умањење утицаја светске економске кризе. У досадашње три транше Србија је повукла око 1,3 милијарде евра из аранжмана с ММФ-ом.

У разговорима са представницима ове међународне финансијске институције било је речи о најновијим фискалним, монетарним и макроекономским кретањима, као и о реализацији раније преузетих обавеза из споразумом са Фондом, са посебним освртом на питања која се односе на усклађивање пензија и усвајање закона о фискалној одговорности.

Следећа ревизија требало би да буде крајем августа када ће се разговарати о пореској реформи, ребалансу буџета и буџетском дефициту за 2011. годину. **В. А.**

Коверта са приступном шифром

слодавац извршио своју законску обавезу пријаве Фонду, као и о исправности података. Контролом података посредно се врши провера уплате доприноса – наводи начелник Одељења за матичну евиденцију Жељко Симић.

Овакво унапређење услуге Фонда омогућила су најсавременија решења и технологије које се примењују у његовом раду, а такође и закони о електронском документу и електронском потпису. Владимир Станковић, директор Сектора за остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања, истиче још неке појединости из рада Фонда:

– Све наше активности имају за циљ да се услуге које Фонд пружа поједноставе и убрзају, што се свакако постиже електронским сервисима, јер се смањује неажурност послодавца, смањује притисак на шалтере а, што је важно, пружање услуга је брже и квалитетније а корисници услуга и запослени у Фонду су задовољнији. Морам да кажем да смо у прва четири месеца ове године примили 170.000 нових захтева, што износи око 35 одсто просечног броја предмета које Фонд ПИО прими током године. Треба посебно нагласити да је знатно смањен број нерешених предмета из претходних година иако смо остали без једног броја запослених. Поред новина које смо навели, желим да кажем да је у изради и

да само једним доласком на шалтер изврши своје годишње обавезе према Фонду. Ово је само један од сервиса који ће бити доступан грађанима и правним лицима преко интернета.

А о почетним показатељима коришћења сервиса провере М-4 обрасца Влада Милошевић, начелник Одељења за послове апликација у Сектору ИТ, каже:

– Ову могућност је у првој недељи искористило 300 послодавца. Процес електронске провере се мери у секундама, тако да је у рекордном року сваком послодавцу који је информисан о новом сервису исконтролисана и усаглашена пријава. Фонд је на овај начин исконтролисао сопствену пријаву М-4 за више од 3.000 својих запослених. Послодавци могу да добију додатне податке у вези са провером М-4 обрасца ако нам се обрате на адресу proffice@pio.rs. На основу њихових евентуалних питања и недоумица допуњаваћемо упутство за проверу М-4. И овај сервис, као и сервис за приступ подацима из базе Фонда, који ускоро треба да заживи, реализован је сопственим ресурсима у Сектору за остваривање права из ПИО и Сектору ИТ Фонда за пензијско и инвалидско осигурање, као и уз напоре колега из Покрајинског фонда – наводи начелник Влада Милошевић.

Јелена Оцић

РФ ПИО добитник признања бања Србије

У Врњачкој Бањи, у Сали термоминералног купатила Специјалне болнице „Меркур“, одржан је други Међународни конгрес бања Србије, окружења и Европске уније. Том приликом је Управни одбор Удружења бања Србије, поводом четири деценије од оснивања, доделио признања заслужнима у овој области. Добитник овог вредног признања, поред осталих, јесте и Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање.

Након доделе признања, учеснике Конгреса је поздравио председник општине Врњачка Бања Зоран Сеизовић, а о значају овог скупа

говорио је др Дејан Станојевић, председник Удружења бањских и климатских места Србије и директор врњачке

Специјалне болнице „Меркур“.

– Као што је познато, Врњачка Бања је до пре две године била домаћин берзе бања која се због великог значаја и интересовања претворила у Конгрес бања. Ми овде у Врњачкој Бањи много очекујемо од туризма, поготово здравственог, и тим поводом смо реконструисали и опремили већи број објеката у саставу Специјалне болнице „Меркур“ – рекао је др Дејан Станојевић захваљујући свим награђенима и учесницима на доброј сарадњи.

Другом Међународном конгресу бања Србије присуствовало је више од пет стотина учесника из земље и иностранства.

Д. Ивановић

СИНДИКАТ ПЕНЗИОНЕРА „НЕЗАВИСНОСТ“ У ЗРЕЊАНИНУ

Обележавање крсне славе – Спасовдана

Зрењанинска организација синдиката пензионера „Независност“ је у року од неколико недеља успешно организовала неколико значајних манифестација. Наиме, пензионери из ове организације били су најпре домаћини Радини Тодовић, државном секретару у Министарству за рад и социјалну политику, која је на челу Радне групе Владе Србије за реформу ПИО, затим су примили око 150 учесника јавне трибине о реформи система пензијско-инвалидског осигурања, одржане у градском Дому културе, а онда су, 13. маја, у ресторану „Европа“ угостили и колеге из других места и градова Србије на крсној слави републичке организације синдиката – Спасовдану.

Према речима Јеленка Крајована, председника зрењанинског и потпредседника републичког синдиката пензионера „Независност“, ветерани рада из Зрењанина били су задовољни начином на који им је Радина Тодовић изложила одредбе новог Закона о ПИО, који ће се примењивати од почетка наредне године. Том приликом су искористили могућност да је упознају и са својим предлозима које би – према њиховом мишљењу, требало унети у овај закон. Они, наиме, сматрају да би однос између највише и просечне пензије у Србији требало да буде 3:1, и да, након успостављања такве сразмере у исплати пензија, треба прећи на њихово линеарно усклађивање.

Прослави Спасовдана присуствовало је 320 представника пензионерског синдиката из Зрењанина и околине, али и из Београда, Сурчина, Крушевца и Сефкерина. На крсној слави ове пензионерске организације били су и функционери локалне самоуправе – Предраг Јерemiћ,

потпредседник Скупштине града Зрењанина, и Влада Милошев, члан градске кадровске комисије, а дошле су и колеге из покрајинског и градског синдиката УГС „Независност“. Кум славе био је Рада Павлов из Зрењанина.

М. Мектеровић

Царинска испостава у Књажевцу

Добитник награде за најбољег извозника у 2009. години, у избору Агенције за страна улагања и промоцију извоза Републике Србије (СИ-ЕПА), јесте компанија „Falc East“ из Књажевца. Ово значајно признање „Falc East“ је добио првенствено због 95,65 процената оствареног извоза, као и због повећања броја запослених, освајања нових тржишта и већих инвестиција у производњу. Компанија се иначе бави производњом дечје обуће и показала је да добри примери страних улагања имају и одличну излазну перспективу. Њено пословање је изузетно значајно за књажевачку општину, која је по просеку примања на самом зачељу у Србији, јер запошљава око 1.000 радника.

За рад овог, али и осталих колектива у Књажевцу од великом значаја је то што је недавно у кругу компаније „Falc East“ отворена испостава царинске службе, прва ове врсте у југоисточној Србији. Њеним отварањем, како наглашавају у Управи царина Србије, биће олакшано пословање свих извозно оријентисаних предузећа која послују на територији ове општине.

Мери Ворлик у Крагујевцу

У оквиру редовних активности, амбасадорка САД Мери Ворлик посетила је Крагујевац да би се упознала са политичком, социјалном и економском ситуацијом у том граду. Након посете Мери Ворлик је изразила задовољство разговорима и сусретима које је имала оцењујући их као веома успешне.

– Представници амбасаде Сједињених Америчких Држава годинама сарађују са локалном самоуправом Крагујевца, што треба да буде пример другим градовима и општинама у Србији, када је у питању економски развој и спремност за реаговање у ванредним ситуацијама. Интерес САД је да овај град и регион расту и напредују – рекла је амбасадорка.

У оквиру посете Крагујевцу Мери Ворлик је обишла Амерички кутак, Агенцију за промоцију инвестиција и подршку бизнису централне Србије, компанију Фијат аутомобили Србија и Техничко-ремонтни завод.

Нова транша помоћи ЕУ нишком региону

Из претприступних фондова ЕУ обезбеђено је 174 милиона евра бесповратних средстава за Нишки округ. Од тога ће бити финансирано 28 пројеката – програма подршке локалној инфраструктури у вредности 31 милион евра, развој инфраструктуре у високом образовању – 25 милиона евра, као и програм подршке јужној и југозападној Србији у износу од 13,7 милиона евра.

Фонд од 174 милиона евра помоћи биће допуњен са 12 милиона из програма прекограничне сарадње и још 12 милиона евра из програма рада са младима, најавио је амбасадор ЕУ у Србији Венсан Дежер.

Плес у подне

Више од 4.000 матураната, 21. маја, тачно у подне, плесало је на централним градским трговима широм Србије, у оквиру традиционалне европске манифестације „Плес са Европом“. Матуранти из Србије су заједно са вршњацима из још осам европских земаља плесали матурски плес – кадрил прослављајући завршетак школске године.

„Плес са Европом“ одржава се сваке године истовремено у неколико десетина европских градова. Матуранти су ове године плесали кадрил на музику из оперете „Слепи миш“ Јохана Штрауса, у Србији, Словенији, Хрватској, Босни и Херцеговини, Црној Гори, Румунији, Бугарској и Македонији.

Прошле године је уз исту музику истовремено плесало 27.800 матураната широм Европе, чиме је постављен Гинисов рекорд.

Београд финансира 59 пројеката

Комисија за избор пројеката друштвених и невладиних организација размотрила је предлоге приспеле на овогодишњи конкурс и донела одлуку да се финансијски подржи 59 пројеката.

Средства ће добити пројекти који су фокусирани на најосетљивије и најризичније социјалне групе, као што су стари, лица са сметњама у развоју и инвалидитетом, сиромашна деца и деца без родитељског старања, млади са поремећајима у друштвеном понашању и жртве насиља.

Пројекти ће се реализовати до краја године, а биће финансирани у целини или делимично. Предност је дата пројектима у чијој реализацији ће учествовати становници нехигијенских насеља у Београду.

Осми национални геронтолошки конгрес

Осми национални геронтолошки конгрес одржан је 23. маја у Врњачкој Бањи. Тема конгреса била је „За европске стандарде социјалне сигурности квалитета живота у старости“, а основни приступ био је преиспитивање националне стратегије о старењу (2006–2015). Конгрес је, судећи према броју учесника, био репрезентативан. Присуствовало је око 250 стручњака, од којих је 150 било са радовима, а њих 18 је поднело уводне реферате.

На Осмом геронтолошком конгресу анализирана су бројна питања која су од велике важности за припаднике трећег доба, међу којима су доживотни развој појединца, представе о старости у нашем друштву, питања реформе ПИО, антрополошки аспекти у старости. На конгресу су, у оквиру међународне секције, учествовали и стручњаци из Немачке, Македоније и Црне Горе.

Пола века постојања

Свечаном академијом у Скупштини АП Војводине обележен је, 18. маја, значајан јубилеј – 50 година постојања и рада Медицинског факултета Универзитета у Новом Саду.

На овом факултету, од оснивања до данас, дипломирало је више од 6.000 лекара, преко 1.000 стоматолога, 250 фармацеута и 50 стручњака здравствене неге, који су лечили и лече људе како у Србији, тако и широм света, те су као амбасадори нашег медицинског образовања стизали и до Америке и Новог Зеланда.

Данас на Медицинском факултету у Новом Саду студира: 1.765 студената медицине, 350 студената стоматологије, 460 студената фармације, 355 здравствене неге, 125 студената специјалне рехабилитације и едукације и 40 студената медицинске рехабилитације.

Свечаности су присуствовали бројни гости из покрајинских власти и просвете, као и пензионисани и садашњи професори Медицинског факултета и многи представници струке.

Исплата пензија

Исплата другог дела пензија за април корисницима из категорије запослених почела је 25. маја.

Бившим пољопривредницима други део априлског чека исплаћује се од 20. маја, а пензионисаним војним лицима од 21. маја.

Зарада виша око четири одсто

Просечна бруто зарада у Републици Србији у априлу 2010. године износи 48.525 динара. У односу на просечну зараду исплаћену у марту номинално је виша за 4,5 одсто, а реално за 3,8 одсто.

Просечна нето зарада у Србији, исплаћена у априлу 2010. године, износи 34.952 динара. У односу на просечну нето зараду исплаћену у марту ове године, номинално је виша за 4,3, а реално за 3,6 процената.

ОСНИВАЧКА СКУПШТИНА УНИЈЕ ПОСЛОДАВАЦА ВОЈВОДИНЕ

Циљ – унапређење социјалног дијалога

У сивој економији у Србији „лежи“ 3-4 милијарде евра

У Занатском дому у Новом Саду, средином маја, основана је Унија послодаваца Војводине (УПВ), која је саставни део Уније послодаваца Србије. Оснивачкој скупштини присуствовали су, осим бројних гостију и делегата који су заступали око 30.000 чланова из Покрајине, и др Бојан Пајтић, председник Владе Војводине, Мирослав Васин, покрајински секретар за рад, запошљавање и равноправност полова, Никола Стојшић, председник Привредне коморе Војводине, руководство Уније послодаваца Србије (УПС) – Небојша Атанацковић, председник, и Стеван Аврамовић, председник Скупштине ове организације, као и др Милорад Мијатовић, председник Савеза самосталних синдиката Војводине.

На оснивачкој седници Скупштина Уније послодаваца Војводине донела је Одлуку о оснивању, усвојен је Статут и формиран сви органи, а изабрано је и руководство. За првог човека ове организације изгласан је Томислав Бошњак из сомборске компаније „Тотал“, а два потпредседника су: Славко Новаковић из Удружења занатлија Новог Сада и Драган Миленковић, председник послодаваца Сремске Митровице. Председник Скупштине УПВ је Душан Ристић са новосадског Факултета за менаџмент.

Сви актери поменутог скупа сложили су се да је оснивање Уније послодаваца Војводине

добар корак и да води унапређењу социјалног дијалога кроз социјално-економске савете (СЕС), како у Војводини, тако и у Србији, и то од локалних ка највишим нивоима територијалне организације у Републици.

Небојша Атанацковић је за „Глас осигураника“ изјавио да се чланови Републичког социјално-економског савета већ неко време договарају о одржавању заједничког састанка са Покрајинским СЕС-ом. Намеравају да синхронизују рад, јер ни синдикати ни послодавци нису задовољни функционисањем социјалног дијалога у нашој земљи, као ни степеном уважавања одлука овог трипартитног тела Владе Србије, док се у земљама Европске уније овај начин дијалога изузетно поштује, а одлуке СЕС-а апсолутно примењују.

– Након поменутог састанка очекујем и да ћемо трипартитно и сложено наступити на наредној скупштини Међународне организације рада у Женеви, као што смо то и досад чинили – најавио је Атанацковић.

Он је још истакао да су у УПС-у „окупирани“ и активностима на прикупљању потписа чланова, да би доказали своју репрезентативност, и на тај начин ојачали позицију у преговорима са осталим социјалним партнерима – синдикатима и Владом Србије. Атанацковић сматра да је формирање војвођанске Уније значајан допринос у том послу. Међутим, људи из Уније послодаваца Србије очекују и да се коригује статистички број послодаваца у Србији који је задат, и у оквиру којег се тражи 10 процената подршке ради доказивања репрезентативности, јер није добро да у тај број улазе и они који сами себе запошљавају и немају пријављене раднике, као што су таксисте, адвокати и слично.

Славко Новаковић је констатовао да оснивањем УПВ послодавци ојачавају своје позиције у држави, и да ће власт морати да рачуна на то да има посла са јаким синдикатима и јаком Унијом послодаваца.

– Ми смо већ сада репрезентативни, и само очекујемо да се то и „папиролошки“ по-

тврди, а људи из света капитала ће нам све више прилазити, па очекујем и оживљавање социјалног дијалога. Пре свега, сви се слажемо да треба сузбити рад „на црно“, јер у сивој зони, на нивоу целе Србије, „лежи“ три до четири милијарде евра. Дакле, то мора бити приоритет, уз стварање бољег привредног амбијента у којем ће се легално привређивати. Тако ће се пунити и буџет и фондови, и након тога биће могуће и квалитетније решавање социјалних питања, јер се не може куповати социјални мир преко сиве економије – оптимиста је Славко Новаковић.

Др Милорад Мијатовић каже да синдикати желе да сарађују са репрезентативним послодавцима, јер током рада на терену највише проблема имају са газдама који нису чланови Уније послодаваца. Такође, сматра да у социјалном дијалогу треба ићи и корак даље, и то тако што ће се и Привредна комора укључити у овај процес, а крајњи циљ треба да буде потписивање Општег колективног уговора за Војводину.

Никола Стојшић је подсетио послодавце да морају прво измиривати обавезе према држави и радницима, а тек након тога могу нешто и да траже, јер тако је у свим уређеним системима у свету.

Бојан Пајтић и Мирослав Васин истакли су да су покрајинске власти спремне да трајно сарађују са новооснованом Унијом послодаваца Војводине и да ће радо бити карика која повезује војвођанску привреду и републичку администрацију.

Текст и фото:
Мирослав Мектеровић

Креирање нових радних места

Покрајински секретаријат за међурегионалну сарадњу, као и Секретаријат за локалну самоуправу и међуопштинску сарадњу Владе АП Војводине у партнерству са тимом „Регионалног друштвено-економског програма развоја 2“ промовисали су недавно, на конференцијама за новинаре у Новом Саду, Сремској Митровици и Бачкој Паланци, трогодишњи пројекат техничке помоћи ЕУ за регионални развој економије у Србији.

Овај пројекат бесповратне помоћи у износу од 10 милиона евра започет је у јуну 2009. године и трајаће до маја 2012. године. Намењен је општинама које су заинтересоване за сарадњу (неопходно је удруживање бар три општине), за реализацију програма заједничког рада са приватним сектором у циљу отварања нових радних места. Стимулисаће се

програми који су усмерени на пољопривреду (извозно оријентисану производњу), развој малих и средњих предузећа, туризам, као и отварање нових предузећа од стране младих са факултетском дипломом, посебно оних који се баве финансијским услугама у својој регији.

Засад је активност покрајинских власти усмерена на припрему општина за предстојеће

конкурсе, односно на то да се јединице локалне самоуправе оспособе да на најбољи начин конкуришу за поменута средства. Очекује се да и општине саме покрену иницијативу и одреде број и врсту нових радних места која су им потребна да би реализовале идеје из пројекта. Најкраће, општине саме морају да препознају стратешке приоритете у оквиру структуре незапослених у

својим срединама и затим да конкуришу за предвиђена финансијска средства.

Након тога ће бити изабрани пројекти који дају највеће могућности за креирање радних места. Током наредних месеци биће објављена и листа пројеката на којима ће општине радити у партнерству са приватним сектором.

Текст и фото:
М. Мектеровић

НОВИ ПОГОН „ЕНЕРГО-СИСТЕМА“

Посао за двадесет пет радника

Отварањем новог погона у породичној фирми Светомира Милинковића, „Енерго-систем“ у Новој Пазови, средином маја, посао је добило, у директној производњи, 25

ције по светским сигурносним стандардима. Очекивани обим годишње производње је 2.500 комада ове гасне опреме, а планиран је годишњи бруто приход од око четири милио-

Инвестициона вредност новог погона износи 175 милиона динара, а Покрајински секретаријат за науку и технолошки развој суфинансирао је овај пројекат са 25 милиона

ског развојног програма нових технологија, кроз који је од 2006. године до сада запослено око 18.600 радника. Према речима Драгослава Петровића, ресорног секретара, из до-

незапослених, а индиректно, кроз кооперацију, биће уполаслено још 15 људи. У овом погону производиће се куласте славине за гасне инстала-

на евра. Осим пласмана ових производа у нашој земљи, планира се и извоз у земље у окрузењу, као и у Русију, Белорусију и Украјину.

динара. Приликом свечаног отварања погона др Бојан Пајтић, председник покрајинске владе, истакао је да је ово 71. нови погон у оквиру покрајин-

сада отворених нових погона остварен је извоз у износу од 41.630.000 евра.

Текст и фото:
М. Мектеровић

Ђовани де Филипис

Компанија „Фијат аутомобили Србија“ почеће производњу у пуном капацитету почетком 2012. године

Први модел аутомобила „Фијатове“ фабрике у Крагујевцу напустиће погон компаније у трећем кварталу 2011. године. Председник ове компаније, Ђовани де Филипис, потврдио је да ће најављена сума од 700 милиона евра бити уложена у погоне крагујевачке фабрике. Према његовим речима, пун капацитет производње планиран је

КРАГУЈЕВАЦ

Нови модел Фијата за годину дана

до краја наредне године да би спремно стартовали у 2012. години.

У „Фијатовој“ фабрици у току су велики грађевински радови на реконструкцији крова и пода. Планирано је да до краја године у сређивање производних хала буде уложено више од 150 милиона евра. Корист од ових улагања имаће и многобројне домаће фирме које су ангажоване на пословима преуређења погона, грађевинска индустрија и целокупна српска привреда. Циљ је достизање производње од 200.000 аутомобила, што ће имати велики ефекат на извоз и трговински дефицит. Очекује се, наиме, да ће у 2012. години вредност извоза бити виша од милијарду евра.

М. Сантрач

ПАД ТУРИСТИЧКОГ ПРОМЕТА У ВРЊАЧКОЈ БАЊИ

Ниже цене у наредном периоду

У циљу боље посећености и пораста туристичког промета, у Врњачкој Бањи су одлучили да сниже цене у хотелима и тако их прилагоде свачијем џепу. Према речима Горана Каравесовића из Туристичке организације овог града, у последња четири месеца ове године туристички промет је, у поређењу са истим

И у Новопазарској бањи на рате

Редакцији „Гласа осигураника“ јавили су се надлежни из Специјалне болнице за мишићне и неуромишићне болести у Новом Пазару, односно из Новопазарске бање, са информацијом да и ово лечилиште већ четири године прима пензионере на рехабилитацију и бањско лечење уз могућност плаћања на шест месечних рата и да сви заинтересовани корисници могу да се јаве на следеће бројеве телефона: 020/372-166, 020/371-559, локал 10 и 020/371-623, локали 88 и 10.

периодом прошле године, опао за седам одсто.

Нове цене у хотелима ће и даље бити разнолике, али подношљивије него до сада. Тако ће, на пример, цена полупансиона у хотелу „Железничар“ бити 1.200 динара, у хотелу „Променада“ 1.260, у одмаралиштима „Борјак“ и „Панонија“ 1.400 динара и 1.500 динара. Полупан-

сион у хотелу „Фонтана“ износиће 1.530 динара, у „Славији“ 1.730, а у хотелу „Бреза“ 1.870 динара.

– Економска криза узима данак у свим областима, па и у туризму, народ нема пара као некада у срећна времена када нам је Бања била препуна гостију и из земље и из иностранства – каже Горан Каравесовић.

Д. Ивановић

ПОНОВНО ОДРЕЂИВАЊЕ ПЕНЗИЈЕ

Најмање годину дана осигурања

За виталне и здраве пензионере старост је релативна ствар а додатни приход прилика која се не пропушта. Тако није редак случај да кориснике старосне пензије бивши или нови послодавци ангажују за обављање послова уз одговарајућу накнаду, при чему су дужни да их пријаве на осигурање и измирују доприносе за ПИО као и за остале за послене.

У том смислу, одредбом члана 121 Закона о ПИО, пензионери који раде или обављају самосталну делатност на територији Републике имају право да по престанку осигурања поднесу захтев за поновно одређивање пензије, под условом да су радили најмање годину дана и да су за тај период рада доприноси плаћени. Ставом 2 овог члана предвиђено је да ће се кориснику старосне пензије који се запосли у иностранству обуставити исплата пензије за време док ради у иностранству, ако међународним уговором није другачије предвиђено.

Иначе, лица која обављају самосталну делатност често се распитују да ли могу да поднесу захтев за прерачун пензије без одјаве делатности, с обзиром на то да поступак одјаве и поновне пријаве делатности преко Агенције за привредне

Старосни пензионери који се запосле или обављају самосталну делатност на територији Републике, имају право да по престанку тог осигурања поднесу захтев за одређивање новог износа пензије, под условом да су плаћени доприноси

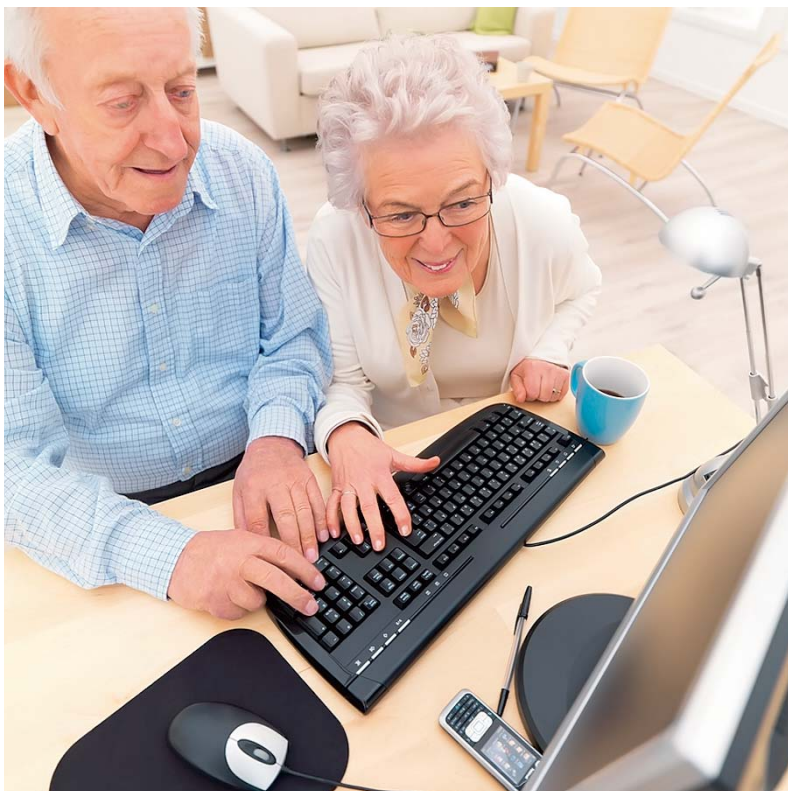
регистре изискује одређене новчане трошкове и не баш једноставну административну процедуру. Међутим, одредбом поменутог члана Закона ипак је пропи-

мора бити регистрована одјава осигурања. Након паузе од дан-два, оснивачи и власници фирми, занатлије, таксиста итд. могу наставити да обављају делатност, а важећим прописима није лимитирано да корисник старосне пензије може само једном да поднесе захтев за прерачун пензије. Најједноставније је ипак да захтев за поновно одређивање пензије корисник поднесе на крају, када одлучи да престане с радом.

Једно од најчешћих питања странака је да ли постоји ризик да се поновним одређивањем старосне пензије умањи првобитни износ који је утврђен изворним решењем. Пензионери у том случају не треба да страхују јер Фонд у поступку свакако примењује модус којим се гарантује стечено право и поштује уставно начело по којем се то право не може укинути нити утврдити у мањем обиму. Пре него

што се спроведе поступак за поновно одређивање старосне пензије, утврђује се да ли је кориснику донето коначно или привремено решење. Ако је решење привремено, потребно га је прво уконачити (прибавити податке о стажу, зарадама и сл. који недостају) а потом одлучити о захтеву за поновно одређивање пензије по престанку осигурања. Уколико се утврди да би износ пензије био евентуално неповољнији од оног који је утврђен коначним решењем, лице овлашћено за вођење поступка би требало да позове странку да одустане од захтева, јер је на обрасцу захтева за прерачун пензије на видљивом месту назначено: „... ако је то за мене повољније“, што представља додатно олакшање за подносиоца таквог захтева.

С. Марсенић

сано да се поновно одређивање пензије може спровести тек по престанку осигурања. То значи да у моменту подношења захтева на листингу Матичне евиденције

Свођење на личне бодове

Многи пензионери знатижељни су да унапред сазнају колико ће им бити тежи новчаник после прерачуна старосне пензије, а посебно их интересује да ли постоји опасност да се променом прописа корекција пензије претвори у хладан туш.

Не залазећи у димензију будућег времена, целисходније је указати на одредбу члана 257 Закона којом је предвиђен начин на који ће се корисницима старосне пензије (који су право на пензију остварили по прописима који су се примењивали пре доношења Закона о ПИО из 2003. године) поново одредити пензија по престанку осигурања. Том одредбом прописано је да ће се затечени номинални износ пензије кориговати накнадно оствареним стажом осигурања, као и припадајућим накнадама и зарадама за које су плаћени доприноси за ПИО.

Ставом 5 члана 257 Закона дефинисано је да се кориснику старосне пензије утврђује повољнији износ, чиме је искључена могућност непријатног изненађења за кориснике који намеравају да поднесу захтев.

МЕЂУНАРОДНИ ПОЉОПРИВРЕДНИ САЈАМ У НОВОМ САДУ

Најјефтинији кредити за набавку пољопривредне механизације у региону

Више од 300.000 људи посетило је, упркос лошим временским условима, Међународни пољопривредни сајам, који је од 15. до 22. маја по 77. пут одржан у Новом Саду. Учествовало је око 1.300 домаћих и страних излагача из 24 земље, а гости Сајма били су и представници министарства пољопривреде девет европских држава. Земља партнер Сајма ове године била је Мађарска, а следеће године ће то бити Португал.

Програмом ове манифестације посетиоцима су понуђени, осим експоната из области пољопривредне механизације, хране и пића, производа који су у блиској вези са пољопривредном производњом, као и оних из области сточарства (било је више од 3.000 живих експоната), и други садржаји попут изложби, трибина, разних презентација, забавних и културних манифестација.

Један од централних догађаја на Сајму свакако је било уручивање кључева трактора које су наши паори – носиоци породичних пољопривредних газдинстава из Војводине, набавили посредством и уз подршку Гаранцијског фонда Покрајине, а уз помоћ кредита Развојне банке Војводине и Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Владе Србије. Кључеве 17 трактора страних и домаћих произвођача земљорадницама су уручили Бојан Пајтић, председник Владе АП Војводине, и Теодора Влаховић, директор Гаранцијског фонда Војводине, уз присуство Саше

Трактори уз

Кристијан Балан прима кључеве

Драгина, министра за пољопривреду у Влади Србије.

Присутни су били и гости из Развојне банке Војводине, као и представници генералних заступника произвођача трактора: Беларус, Same, Yto, John Deere, Mahindra, New Holland, Landini, али и нашег ИМП-а. Заједно са корисницима кредита ту су били и савезници, представници предузећа која су подржала пољопривредне произвођаче, и која су гарантовала за уредно измирење обавеза по издатим гаранцијама Фонда, и то из фабрика шећера „Црвенка“ и „Шајкашка“ Жабал, и представници фирме „Суноко“ д.о.о. из Новог Сада.

Конкурсом до обнављања механизације

Конкурс за набавку пољопривредне механизације расписан је крајем марта ове године, а отворен је до искористићења гарантног потенцијала од триста милиона динара, најкасније до 30. септембра 2010. године. До сада је, по актуелном конкурсу, механизацију набавило 29 пољопривредних произвођача, а од 2005. године Гаранцијски фонд АПВ за ове намене је ангажовао гарантни потенцијал од 2,4 милијарде динара, и тако обезбедио набавку 740 трактора, шест комбајна и већи број пољопривредних прикључних машина.

Према речима Теодоре Влаховић, ова кредитна линија је постала најповољнија у региону, јер користи средства Развојне банке Војводине и све погодности које предвиђа Уредба Владе Републике Србије о утврђивању програма мера за дугорочно кредитирање пољопривредне производње у 2010. и 2011. години. Након овог конкурса за земљораднике, Фонд ће, под сличним условима, расписати и конкурс за набавку пољопривредне механизације за правна лица.

– При отплати рата за до сада додељене кредите није било проблема до прошле године. Но, због тешке економске ситуације неки корисници су почели да касне. Ми их разумемо и толеришемо онолико колико су то у могућности да чине и банке које су им одобриле кредите – рекла је Теодора Влаховић.

Нови трактор Мирослава Јерковића

ПОМОЋ ДРЖАВЕ

Представник добављача, Васа Савић из новосадске Агропаноније, која је и генерални заступник за тракторе компанија Беларус и Махиндра, каже да међу пољопривредницима влада велико интересовање за овакав начин куповине нових трактора.

– Услови кредита су веома повољни, јер је дат рок отплате од пет година, уз могућност коришћења субвенција Министарства пољопривреде са умањеним износом камате од 40 посто. Такође, имамо и један веома повољан аранжман продаје трактора у замену за робу. Наиме, заинтересовани паори могу набавити тракторе тако што у годишњим паритетима уступају шећерну репу шећеранама на име рата, па кредит фактички отплаћују без новца – преко репе. Ово је школски пример како треба радити да сви буду задовољни. То је један добро затворен круг и то треба подржавати и у наредном периоду – нагласио је Савић.

Ову причу потврђују и купци, пољопривредни произвођачи, Мирослав Јерковић из Сомбора и Кристијан Балан из Владимироваца.

И Кристијан Балан је купио Беларус, али модел 820 еуролукс, који кошта нешто више од 18.000 евра. Изабрао је овај трактор јер је доста јефтин, мада је већи потрошач горива у односу на неке друге

Покрајини одлучили да пољопривредну механизацију у Војводини, која је тада била стара у просеку око 25 година, „подмладе“ пошто је било немогуће њоме квалитетно обрађивати земљу и бити конкурентан на тржишту. Након кредитирања пољопривредника преко Гаранцијског фонда Војводине за набавку механизације, данас је њена просечна старост 15 година.

И Саша Драгин се присетио тих времена, али је најавио и ведрију будућност:

– Због застареле механизације приликом жетве пшенице наши комбајни су имали растур од 15 одсто. Проблем је представљала и потрошња дизела по хектару обрађене земље која је била највећа у Европи, а и трошкови одржавања механизације су били високи, и зато нам је коначни циљ да доведемо нашу механизацију на просечну старост од 10 година – колика је и у земљама ЕУ.

Значајно је и што су на овом послу удружене све државне институције чији је делокруг рада пољопривреда, тако да данас земљорадници могу да купе ИМТ-ов трактор са попустом од 55 одсто – уз коришћење свих државних подстицаја. У Министарству пољопривреде планирају да, ако се наредне године за нас отворе претприступни фондови ЕУ, буџет за ову намену буде већи за још 50 до 60 милиона евра.

Текст и фото:
И. Митровић и М. Мектеровић

Мирослав Јерковић, који обрађује око 100 хектара земље, нешто своје, а нешто кроз аренду, купио је трактор Беларус, модел 1221 од 130 КС који кошта 30.000 евра, и то уступањем шећерне репе преко шећеране „Црвенка“.

– Кредит ћу враћати у наредних пет година у роби, јер немам свежег новца, и на други начин не бих могао да купим овакав трактор – каже он.

марке. Према његовој рачуници, „прошао“ је за око 8.000 евра јефтиније него да је исти трактор купио преко неког аранжмана у комерцијалним банкама.

Просечна старост трактора 15 година

Бојан Пајтић је приликом поделе кључева пољопривредним произвођачима истакао да су још пре пет година у

ГЕРОНТОДОМАЋИЦЕ – ЈЕДНО ОД ТРАЖЕНИЈИХ ЗАНИМАЊА НА ТРЖИШТУ РАДА У СРБИЈИ

Брига о старима у њиховом дому

Становништво Србије спада у једно од најстаријих у свету, а према подацима Геронтолошког центра Београда, више од 35 одсто старих живи потпуно само, без породице или сродника који имају законску дужност да се о њима старају.

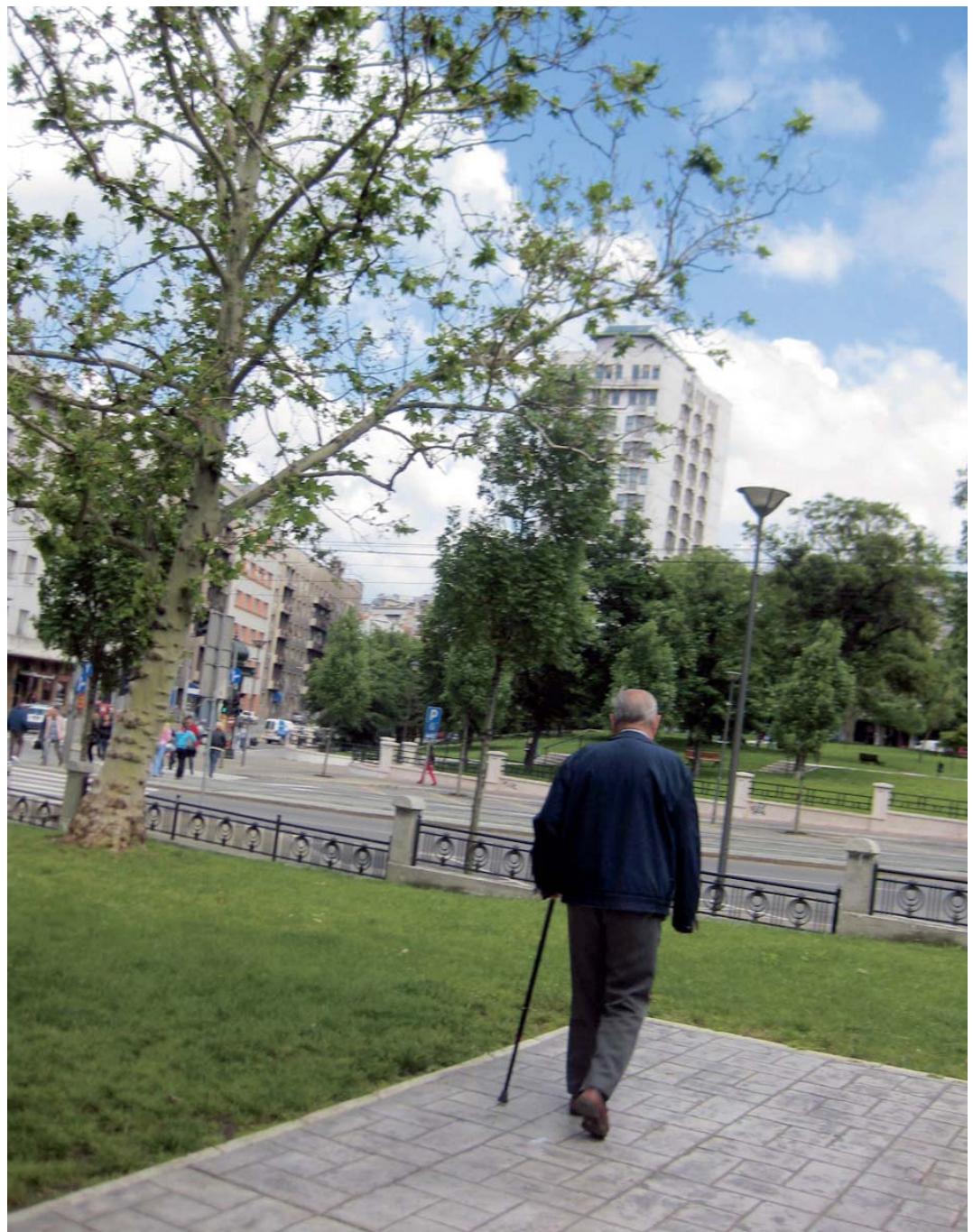
Осим погоршања материјалног положаја, стари се сусрећу и са маргинализацијом и недовољном интеграцијом у друштвени живот. Економски положај овог дела популације, али и растући феномен старачке усамљености указују на то да је неопходан озбиљан друштвени однос и континуирана активност у заштити и бризи о најстаријима.

Све је већа и чешћа потреба да се старима обезбеди нега и помоћ за самосталан живот у њиховом природном окружењу.

– Помоћ, уз коју они успевају да функционишу у својим кућама и која одлаже смештај у дом, изузетно је значајна да би се очувао квалитет живота, добро здравље, физичко и ментално – каже Миодраг Тасић, управник „Дневних центара и клубова“ при Геронтолошком центру Београд (ГЦБ).

Услуга помоћи у кући намењена је старим, изнемоглим особама које нису у стању да саме задовоље основне животне потребе, а немају чланове породице који би им у томе помогли. Помоћ траје од два сата дневно, до четири сата код парова, и обухвата набавку намирница, припрему оброка, набавку лекова, одвођење лекару, одржавање хигијене, плаћање рачуна...

Према речима нашег саговорника, Служба помоћи у кући формирана је 1987. године, финансира се из градског буџета и тренутно има запослених 670 геронтодо-

маћица које се брину о око 2.000 корисника. Геронтодомаћице пружају искључиво немедицинске услуге. Оне омогућавају старима да савладају све проблеме свакодневног самосталног живота, од исхране до одласка код лекара, али оно што је можда још битније јесте да оне проведу два сата правећи друштво својим клијентима и тиме им обезбеђују соци-

јални контакт и психолошко-емотивну подршку.

– Тренутно нема листи чекања – наставља Миодраг Тасић – јер се о овом праву одлучује одмах по подношењу захтева, али је уочена потреба да се оваква помоћ обезбеди бар за још хиљаду корисника. Када се одлучује о праву на помоћ у кући посебна пажња се обраћа на услове у којима особа живи, колико јој је оте-

жано кретање и задовољење основних потреба, да ли је сама, усамљена и без помоћи.

Наш саговорник наглашава да финансијске могућности нису пресудне, јер се ова услуга пружа потпуно бесплатно онима који већ имају материјалну потпору центара за социјални рад, а остали корисници је тренутно плаћају готово симболично, 26 динара по сату.

– Тренутно се ради на измени ценовника, али циљ није да се претерано оптерете корисници већ да се обезбеде средства да би се пружала примеренија услуга – објашњава Тасић.

Ситуација је слична и у Новом Саду где, према речима др Гордане Ђурић, руководиоца Службе за помоћ и негу у кући, ова служба ради од 1978. године и, сходно броју корисника, данас има 40 запослених који на терену брину о корисницима – 20 медицинских сестара, 16 неговатељица и четири спремачице.

– Према подацима из априла, ову услугу користиле су 254 старе особе, а чекања нема, јер се у року од пет дана након подношења захтева реализује почетак услуге. У Новом Саду на терен излазе и медицинске сестре па је могуће добити и медицинску негу – давање инјекција, превијање, негу рана које су последице лежања, промене катетера... Помоћ стиже свакодневно или два-три пута недељно у трајању од једног сата. Цена је утврђена новим правилником и износи 484 динара, од чега је 50 одсто дотирано из буџета града, док остали део клијенти плаћају у складу са материјалним могућностима – наглашава др Ђурић.

При геронтолошким центрима у готово свим већим градовима Србије организовани су програми социјалне зашти-

те и помоћи старима. Помоћ у кући обезбеђује свакодневне егзистенцијалне потребе, док клубови при геронтолошким центрима побољшавају квалитет живота у старости. Миодраг Тасић из ГЦБ наглашава да подршка генерације и успостављање пријатељских, људских контаката предупредује негативне последице усамљености и омогућава добро социјално функционисање. Клубови корисницима обезбеђују саветодавни социјални рад и превентивну здравствену заштиту, али и низ друштвено-забавних активности. Све активности подређене су самоисказивању и самоорганизовању појединаца. Ту су хорско певање, групно певање, фолклор, плес, драмско извођење, ликовно стваралаштво, књижевно стваралаштво – Књижевни клуб „Мирослав Мика Антић“, часопис „Златно доба“ ГЦБ, модни студио... По речима Тасића, чланови клубова плаћају симболичну и добровољну чланарину, тако да су услуге клубова готово бесплатне. Само у Београду има 20 клубова са више од 10.000 корисника.

Помоћ старима и њиховим породицама, осим наведених институција у систему социјалне заштите, пружа и низ приватних агенција и установа које нуде услуге дневне помоћи у кући или смештања у неки од приватних домова. Агенција има више, а и

понула појединаца за услуге геронтодомаћица није мала. Просечна цена помоћи у кући је око 300-350 динара по сату, док месечна надокнада може бити, у зависности од здравственог стања и броја часова које геронтодомаћица проведе са корисником, између 16.000 и 30.000 динара за осмочасовну помоћ и негу.

Према подацима Министарства рада и социјалне политике, регистровано је 25 приватних домова, од тога 22 у главном граду. Цене смештаја одређују власници и оне се крећу од 400 евра, за кориснике који су у доброј форми и немају посебне захтеве, до 1.000 евра за оне ко-

собе, нивоа дома и потреба корисника за негом, између 30.000 и 40.000 динара. Цену одређује Министарство, а за смештај у тим домовима мора се конкурисати преко центра за социјални рад.

Без обзира на то да ли говоримо о државној бризи о старима или о приватној пракси, основно је да се припадницима трећег доба обезбеди достојанствена старост. Систем социјалне заштите и бриге о старима у економским условима у којима се данас живи у Србији чини велике напоре да се овој, можда најугроженијој друштвеној групи пружи одговарајућа подршка. Укључивање чланова породице од великог је значаја за обезбеђивање добре физичке бриге, али и емотивне и социјалне подршке. Породице често нису у могућности, због недостатка времена или финансијских средстава, да се укључе у мери у којој је то најстаријима потребно. Зато је и породици неопход-

ји су тешко покретни и желе самосталан смештај. Државни геронтолошки центри нуде смештај у више домова за старе. У Београду их има четири, док у Новом Саду раде три дома, а цена смештаја је, такође у зависности од типа

но пружити подршку и понудити јој довољно могућности да пронађе најбољи начин да својим родитељима, декама и бакама, обезбеди што квалитетнији живот у трећем добу.

Александра Станковић Мијатовић

КУЛТУРНИ ТУРИЗАМ

Заборављене неимарске лепотнице

Све је актуелније питање да ли ће дворцима бити враћен стари сјај

Србија је добила самосталност у 19. столећу, а сматра се да је тада почела и изградња двораца. Кнез Милош Обреновић је подигао Конак у Топчидеру и Конак кнегиње Љубице, који немају обележја палата за живот владара, каква слична здања имају у Европи. Стари двор у коме се данас налази Скупштина Београда кнез Александар Карађорђевић почиње да зида већ 1884. године, а Нови двор је завршен 1912. Обреновићи су једну од својих најпознатијих вила-двораца саградили код Смедерева, а у време Карађорђевића, у 20. веку, подижу се резиденције изван града. Александар Карађорђевић је од 1925. до 1930. године градио Краљевски двор на Дедињу, а изградња Белог

Колонида Белог двора

двора је трајала две године и завршена је 1936. Дворски комплекс је за јавност отворен од 2004. и од тада се сваког викенда од 6. априла до 31. октобра организују редовне туре обиласка. У Нишу је постојао двор краља Милана који је срушен почетком 20. века. Посебно леп Кнежев конак у Крагујевцу страдао је у пожару, тако да у јужној Србији резиденцијалних здања готово да и нема. Многи вредни дворци у нашој републици још очекују решења о заштити и стицање статуса културног добра.

Поред манастира, Фрушке горе, ушорених сеоских кућа, раштрканих салаша, три пловне реке – Дунава, Тисе и Саве, панонска равница као посебан туристички ресурс поседује и легате старих велепоседника и племића.

Војвођански дворци

Док у другом делу Србије преовлађују конаци, Војводина је богата дворцима. Писаних сведочења о дворцима, вилама и летњиковцима мало је, нажалост, сачувано. О њиховом луксузу највише говоре преостале фотографије. Дворци су у војвођанској равници настајали током 18, 19. и почетком 20. века и припадају стилевима прелазног периода од барока до класицизма. Ове некада велелепне објекте градиле су богате велепоседнице, војне, трговачке и занатске породице племићког staleжа, на великим спахијским имањима или у већим градским центрима ради одмора, забаве, али пре свега да би моћне грађевине одражавале значај, статус и утицај својих власника. Највећи број двораца су репрезентативна резиденцијална здања, готово увек уоквирена пространим уређеним парковима. Дубоко укорењени у историју, културу и традицију Војводине, замкови су део идентитета народа који су живели у Срему, Банату и Бачкој. У Војводини су четири дворца проглашена за културно добро од изузетног значаја, двадесет један се сматра културним добром од великог значаја, три дворска здања су значајна културна добра а више од два-

Дворац Дунђерски

десет је оних који су само евидентирана културна добра.

Палате које су некада показивале моћ успешних, данас су у најбољем случају претворене у хотеле и завичајне музеје, али је већи део њих оштетио зуб времена, будући да су након Другог светског рата служиле као земљорадничке задруге или канцеларије месних заједница, чак и као магацини. У јавности су најпознатији Патријаршијски двори и дворца „Илион“ у Сремским Карловцима, Владичански двор у Вршцу и Новом Саду, а Челарево је чувено по дворцу породице Дунђерски. Надомак Бечеја се налази и хотел двораца „Фантаст“.

У последње време је све актуелније питање да ли ће дворцима бити враћен стари сјај. Почетком године је почела припрема Предлога националног пројекта обнове највреднијих двораца и летњиковца Војводине у коју су укључене све релевантне установе и институције Покрајине, целе Србије, као и неке из иностранства. У организацији Националне асоцијације за еколошки туризам „Екотуризам Србија“ и Културног фору-

Дунђерски. Познато је да је песник Лаза Костић био заљубљен у Ленку Дунђерски. Велика разлика у годинама и песничко поштовање према њеној породици били су препрека да је Лаза Костић запроси. Прича се да је песник предлагао Тесли да се ожени лепом Ленком, али да је Тесла одговорио да не може јер је већ верен за науку.

У дворцу Каштел настањена је такође прича о љубави. Када је до овог замка стигла уметничка дружина, најмлађа спахијина ћерка се загледала у једног од чланова трупе. Забринут за судбину ћерке, отац је платио глумцима и отпустио их, али је младић остао скривајући се у парку. Несрећни момак је убрзо примећен и растргли су га пси које је на њега пустио спахија. Најмлађа кћер се никада није удала, остала је у дворцу до смрти, а догађај је у целости својеручно записала. Околни мештани препричавају овакве и сличне приче, а неке су и записане.

Уколико се поведе већа брига о овим здањима настајаће неке нове приповести везане за домаће и стране туристе, а ле-

Дворски балови

Српски државник и политичар Јеврем Грујић забележио је да се тек зиме 1854. „отпочело са приређивањем балова“. Краљица Наталија је, међутим, приређивала балове којима је постављен модел понашања на двору. Упозната са животом у француском монденском летовалишту Бијарицу, она је настојала да и у Београд донесе новине из света. Поред обавезних сусрета са женама дипломата, покровитељства над „Женским друштвом“ и других активности, приређивала је балове који су по раскоши парирали европским дворским свечаностима и окупљањима. По уласку у двор гошћама је уручивана књижица са редоследом игара у коју су оне записивале име партнера за сваку игру. Једна таква књижица из 1887. године сведочи да је на програму било 11 игара. Балске свечаности су често почињале колом, а следиле су полка, мазурка, валцер, потом опет коло и најзад котилон.

жују. Туристичке агенције за сада организују посете дворцима као што су дворца Дунђерски („Фантаст“) у Бечеју, дворца породице Дунђерски у Челареву, дворци Стратимировић и Дунђерски у Кулпину. Многа здања чекају боља времена и још нису отворена за посетиоце. У селу Бочар налазе се чак два таква дворца позната као „Хертеленди“ и дворца Бајића; и само име дворца „Бисерно острво“ привлачи путнике у Бачко Градиште, у селу Алекса Шантић је „Баба пуста“...

Ритам дворског живота не може да се пореди са данашњим. Али, да ли то значи

да је већину палата требало оставити у прошлости да би изгубиле битку с временом. Могуће је оживети сећања на дворске балове и пријеме на које се долазило чак из Беча, Пеште и Београда. Управо нам данашњица налаже да се препознају њихове могућности и да им

се удахне нови живот који ће бити на темељима неких вредности на којима су раскошне лепотице и изграђене.

Јелена Оцић

Каштел Ечка

ма управо је одржан Други међународни научно-стручни скуп „Дворци и летњиковци Војводине“ на којем су размењена искуства и знања и представљени модели и могућности ревитализације ових здања. Трбало би да се применом Закона о туризму који је изгласан пре годину дана, као основом, и низом нових аката регулишу најважнија питања рада у туристичкој привреди, а самим тим реши и судбина двораца.

Чувари бившег времена

Замкови крију бројне тајне које су само наговештене у причама и легендама о мистичном животу племкиња и племића. Једна од њих је везана за дворца

Ентеријер
Каштела Ечка

гатима ће бити удахнут живот савременог доба и добиће третман какав палате у европским земљама увелико имају а наши дворци и летњиковци свакако заслу-

КРПЕЉИ СУ ИЗВОР ИНФЕКЦИЈЕ – ЛАЈМСКА БОЛЕСТ

Ризичан боравак у природи

Веома је важно да се након боравка на зеленим површинама детаљно прегледа кожа

Крпељи бораве у зеленилу до један и по метар висине и бивају заражени хранећи се крвљу топлокрвних

као последица убода зараженог крпеља, и честа је у областима са умереном климом, међу којима је и Србија.

Професор доктор Драган М. Павловић из Института за неурологију КЦС, поред осталог, бави се и неуроинфекцијама.

– Крпељ пролази кроз три фазе животног циклуса: прва је ларва, друга нимфа и трећа фаза је адулт, односно одрасли крпељ. У свакој фази он се храни једном, односно укупно три пута у току свог живота, и уколико је животиња

Мере заштите од крпеља

Препорука је да се током боравка у природи носи затворена обућа, одећа са дужим рукавима и ногавицама, а треба избегавати материјале са длачицама (фланел и вуна) јер се на такве тканине крпељи лако каче. Пожељно је у природи шетати обележеним стазама и заобилазити провлачење кроз грмље и лежање на тлу. После повратка из природе потребно је пресући се и уз помоћ друге особе пажљиво прегледати кожу и одећу. Деци треба претражити главу јер су малишани ниски и често се играју на зеленим површинама и у грмљу где је глава најизложенија.

ће доћи ако на кожи проведе минимум двадесет четири сата. Због тога је веома важно да се после боравка на зеленим површинама детаљно прегледа кожа због евентуалног присуства овог инсекта – упозорава професор Павловић.

Градски завод за јавно здравље је 1987. године отворио Саветовалиште за лајмску болест и формирао Централни регистар за особе са убодом од крпеља и оболеле. Истраживања на територији Београда од 1987. до 2002. године показала су да је 3.551 особа оболела од лајмске болести, од којих је 1.473 имало серолошку потврду дијагнозе. У посматраном шеснаестогодишњем периоду забележено је повећање броја оболелих. Деца су најизложенија ризику од убода зараженог крпеља, јер проводе доста времена у трави.

– Неопходно је извадити крпеља што је пре могуће, и то у надлежној медицинској служби. Различити нестручни поступци могу да изазову пренос инфекције на човека. Сам увод крпеља се не лечи јер су шансе да се особа зарази око један одсто, а при том ни рана антибиотска терапија, ако је инфекција и пренета, не утиче на могући ток болести. Бесмислено је и давање антитетанусне заштите. Клиничка испољавања лајмске болести су најчешће на кожи. По правилу, прво испољавање је у виду црвене промене на месту убода зараженог крпеља који је пренео инфекцију, ако је пречник широк најмање пет сантиметара. Некад може да настане и благи инфektivни синдром као што су главобоља, повишена температура, језа... – наводи неуролог др Павловић.

Истраживања показују је да се код једне петине до једне трећине инфицираних особа испољавају реуматолошке (болови у једном и више зглобова) и

животиња које су резервоари инфекција. Временски услови нетипични за ово доба године и велика влажност допринели су распрострањености крпеља који су преносиоци инфektivних обољења. Лајмска болест је једна од опасности која настаје

заражена, заразиће се и крпељ. Лајмску болест изазива бактерија *Borrelia burgdorferi*. Истраживања су показала да је просечно чак трећина тих инсеката заражена овом бактеријом. Уколико заражени крпељ убоде човека, до инфекције

кардиолошке промене. Најчешће кардиолошко испољавање је поремећај срчаног ритма. Неретке су и неуролошке промене.

– Неуролошка експресија лајмске болести назива се лајмска неуроборелиоза и среће се код око 15 одсто особа са лајмском болести. Најчешће се у оквиру два стадијума јавља захваћеност фацијалног живца (нервуса фацијалиса) са одузетошћу једне стране лица. Такође, може да настане и захваћеност већег броја нервних коренова и мождане опне, а у ређим случајевима се срећу енцефалитис и менингитис, као и захваћеност других нерава главе. У трећем, последњем стадијуму, може да настане енцефалопатија, прогресивни енцефаломијелитис и периферна неуропатија – стручно појашњава доктор Драган М. Павловић.

У свим случајевима неуроборелиозе неопходно је обавити и неуролошка испитивања да би могла да се примени терапија. Дијагноза лајмске болести поставља се на основу типичне клиничке слике али и допунских метода.

– Неопходно је доказати присуство антитела на бактерију *Borrelia burgdorferi* у крви и евентуално у мождано-мождинској течности – ликвору. Стандардна метода за то је ELISA тест, који је неспецифичан, па је, уколико је позитиван, неопходно да се у другом кораку уради Western Blot тест. Уколико је и он позитиван, лекар ће одредити одговарајућу терапију (уз ограду да ови тестови могу бити и лажно позитивни). У лечењу се примењују антибиотици, било у виду таблета или инјекција. Ефекти лечења се процењују на основу клиничког налаза, а не на основу присуства антитела у крви која могу да остану и доживотно – наглашава проф. др Драган М. Павловић.

Јелена Оцић

НОВА ВАРОШ ДОБИЈА КОРОНАРНУ ЈЕДИНИЦУ

Бољи услови за срчане болеснике

Министарство здравља одобрило је додатних осам милиона динара за наставак јесенас започетих радова на изградњи Коронарне јединице у дворишту Дома здравља у Новој Вароши. Истовремено, Влада Србије дозволила је болничком одељењу да задржи досадашњи статус и број од 30 болничких постеља.

У до сада обављене радове на изградњи коронарне јединице Министарство здравља и општина Нова Варош уложили су 8,5 милиона динара.

– Коронарна јединица која ће кренути с радом почетком септембра имаће амбуланте за кардиолошке и интернистичке прегледе, просторије за савремену дијагностику и интензивно лечење пацијената са хитним кардиолошким стањима. Захваљујући коронарној јединици пацијенти ће бити правовремено збринути, а њено пуштање у рад ће у знатној мери допринети свеукупном унапређењу квалитета здравствених услуга – каже др Радојица Перишић, управник болничког одељења у Новој Вароши.

Дакле, иако је раније било саопштено да ће болничко одељење при Дому здравља бити укинута и претворено у одељење стационарног типа са свега неколико постеља, то се ипак неће десити. Недавном изменом Уредбе о плану мрежа здравствених установа, оно ће задржати свој статус и и даље функционисати као Издвојено болничко одељење Здравственог центра у Ужицу.

Ж. Дулановић

СИМПОЗИЈУМ О КАРДИОВАСКУЛАРНИМ БОЛЕСТИМА

Смањити факторе ризика

У реномираном врњачком хотелу „Звезда“ одржан је симпозијум на коме се говорило о кардиоваскуларним болестима, превенцији и лечењу, о савременим методама дијагностике и оперативног лечења. Симпозијум је отворила Невена Карановић из Кардиоваскуларне клинике у Нишу, која је са Кардиолошком секцијом и Удружењем кардиолога Србије била организатор овог стручног скупа.

– У последње време често се поставља питање да ли се лекари довољно едукују, да ли поседују довољно знања да пруже пацијентима адекватну медицинску помоћ. Сматрам да пацијенти заиста немају разлога за забринутост и неповерење, нарочито у младе стручњаке. То питање је сасвим сувишно јер је стање

у овој области примерено и прилагођено савременим условима живота и потребама спречавања и лечења кардиоваскуларних болести. Имали смо прилике да се упознамо са радом и домаћих и страних клиника, савремена достигнућа су евидентна али и сами пацијенти морају својим понашањем и придржавањем прописане терапије, избегавањем пушења и других штетних фактора ризика, да помогну лекарима у раном откривању кардиоваскуларних болести – рекла је тим поводом Невена Карановић.

За време трајања овог научно-стручног скупа, у холу хотела „Звезда“ одржана је и изложба фармацеутских производа и медицинске опреме.

Д. Ивановић

Пилетина с кикирикијем

(за три особе)

Време припреме: 40 минута

Састојци: 300 г пилећег белог меса, једно беланце, кашика млевеног ђумбира, кашика шареног бибера у зрну, кашичица млевеног чилија, 300 г кинеског купуса, паковање мешавине смрзнутог поврћа за кинеска јела, 100-150 мл соја-соса, 150 г кикирикија.

Припрема: Пилеће месо исецкати на коцкице, измешати са беланцем и ставити у фрижидер да се охлади. У шерпи (можете користити вок – дубоки кинески тигањ) загрејати два прста уља. Пилетину оцедити од беланцета и пропржити је тако да буде напола пржена. Извадити пилетину на папирни убрис да упије вишак уља. Из шерпе у којој је пилетина печена одлити половину уља и у њу додати кашичицу чили паприке, кашику млевеног ђумбира и кашику шареног бибера, па мало пропржити. Зачинима додати кинески купус исечен на трачице и динстати га неко време, па додати кинески микс поврћа. Кад је поврће полуготово, вратити пилетину у шерпу и наставити динстање уз додавање соја-соса. На крају додати кикирики.

Напомена: Служити уз пиринач преливен соја-сосом за бољи укус и изглед.

Ролнице са сланином и кромпиром

(за четири особе)

Време припреме: 50 минута

Састојци: 800 г белог пилећег меса, 600 г кромпира, 100 г сланине, две ситније главице црвеног лука, два листа лавора, чаша белог вина, неколико гранчица рузмарина, уље, со, бибер.

Припрема: Бело месо исећи на тање шницле и добро излупати. Кромпир ољуштити, исећи на штапиће и спустити у кључалу посољену воду на 3-4 минута. На сваку шницлу ставити неколико штапића кромпира, увити у ролницу и причврстити гранчицом рузмарина. Сланином обмотати ролнице. Исецкати лук и

Пилетина на сто начина

пропржити га на мало уља. Додати ролнице, посолити и побиберити и запећи са свих страна. Додати лавор, залити вином и динстати на средњој температури око 20 минута.

Напомена: Уместо гранчица може се користити суви рузмарин који се после по месу, а ролнице у том случају причврстити чачкалицама.

Бело месо пуњено паприком

(за четири особе)

Време припреме: 90 минута

Састојци: две црвене паприке, чен белог лука, три кашике уља, кашичица сушене мајчине душице, четири пилећа филеа (по 150 г), со, бибер, 500 мл супе, две главице лука, кашика путера, 300 г смрзнутог грашка, 100 мл киселе павлаке, 1/2 кашичице шећера, 50 мл неутралне павлаке.

Припрема: Очистити паприку од семени и исећи на штапиће. Исецкати бели лук. Пропржити паприке на кашици уља, додати бели лук и мајчину душицу. Опрати и посушити месо и пресећи комаде по средини, али не до краја. Посолити и побиберити, напунити паприком месо, преклопити и ивицу причврстити чачкалицом. Испржити на остатку уља. Налити 250 мл супе и крчкати око 20 минута. Очистити и исецкати на коцкице црни лук, додати 250 мл супе и грашак и крчкати око 15 минута. Грашак испарити и зачинити са мало киселе павлаке, посолити и побиберити по укусу и додати око 1/2 кашичице шећера. Месо извадити и у сок у којем се крчкало додати неутралну павлаку, зачинити и још мало укувати.

Напомена: Месо прелити сосом од неутралне павлаке, са стране сервирати пире од грашка, а уместо хлеба додати на сваки тањир обарене широке резанце.

Пуњени филе у белом сосу

(за четири особе)

Време припреме: 90 минута

Састојци: пилеће бело месо – филе (за четири порције до пет комада), две неутралне павлаке, бели бибер у праху, бели лук у праху, со, биљни зачин, 200 г шампињона, једна кисела павлака, мало милерама, 150 г листића качкаваља, 100 г пилећих прса или шунке, две кашичице уља.

Припрема: Месо се добро излупа и по жељи зачини биљним зачином, може и са мало соли, затим се танак лист качка-

ваља стави на филе, па лист шунке или пилећих прса. Тако наређани састојци се увију у ролницу и спуштају у дубљи тигањ у коме је загрејано мало уља. У другој посуди пропржити ситно исецкане печурке, без уља, такође зачињене по жељи. Када испари сва вода, додати две неутралне павлаке, једну киселу павлаку и мало милерама по жељи. Додати у сос мало белог лука у праху, белог бибера и соли. Преко ролница од меса ставити по један лист качкаваља пред крај пржења да се мало растопи. Чим се сједине састојци у сосу, прелити преко испржених ролница. На благој ватри пуштити мало да месо упије сос.

Напомена: Месо се на благој ватри најбоље испржи када посуда има поклопац. Сервирати прохладно уз зелену салату. У салату додати исецкане ротквице и млади лук. Салата ће овако имати предиван шарени изглед и још бољи укус.

Приредила С. С.

ПРИЧАЛА МИ МОЈА БАКА

Краду наши, ал краду и ваши

Нисам за крађу, али ни за то да ми који редовно плаћамо све рачуне испадамо блесави наспрам оних који слабо шта плаћају, па им онда држава још и опрости, што се код нас често дешава

Пишу новине, чедо моје, како су због ниске цене киловата озбиљно угрожене велике инвестиције Електропривреде Србије. Директор каже да 3,4 милијарде евра треба да обезбеди ЕПС, али да ће то бити немогуће уколико цена киловат-сата са садашњих пет евроценти не порасте на осам у 2012. години, а да 2015. буде између девет и десет евроценти.

Овај директор, љуби те баба, као извор пара за инвестиције није спомињао дужнике, ни велике ни мале, него ома рачуна да дигне цену. Па ко је досад плаћао редовно, даваће и даље.

Његов колега из Електровојводине прецизно је рекао како том предузећу домаћинства дугују 3,3 милијарде динара, а привреда 4,5 милијарде, и да је то чист безобразлук, јер се углавном ради о приватизованим предузећима. Он је још казао да се у Србији у току једне године украде струје у вредности од 61 милион евра, и да је то највећа крађа друштвене имовине. А његов главни инжењер објаснио је да постоји 50 начина крађе струје – од обичних премошћавања до употребе јаких магнета и посебних уређаја.

Све ја то њима верујем, љуби те баба, и нисам за крађу, али ни за то да ми који редовно плаћамо, испадамо блесави наспрам оних који слабо шта плаћају, па им онда држава опрости, што је чест случај код нас.

Није моје да ја сад учим тог директора како да његови теренци мало више контролишу те крађе струје, што, признајем, некад може бити и опасно. Али се питам што ти теренци прескачу неке струјомере, па одока упишу потрошњу.

Сад ћу да ти исприповедам како се комшија Мића наједио овог пролећа.

Пошто му брат живи у иностранству и не долази често, Мића ондак решава његове ствари са државом, и помало му одржава викендицу на Фрушкој гори. Кад увати времена од својих послова, скокне горе да покоси траву, да излуфтира кућерак и поправи штогод – тек да се не запарложи.

Имаду ти они, чедо моје, и струју и једнотарифно бројило, уграђено на спољашњем зиду куће, а и комшију који ту стално живи, и кроз чију се авлију може ући до викендице. Али, годину и четири месеца нико није долазио да читава струју, а Мића је редовно плаћао рачуне по аконтацији. И увек мало више него што су ови слали. Кад, почетком марта стиже

ти њему рачун са износом дуга, од новембра 2008, до краја фебруара 2010. године. Очитали дерани бројило и „нашли“ утрошак од 1.000 киловата, за које траже пет хиљадарки.

Откуд толики киловати, запрепасти се јунак ове приче, кад тамо нико не живи, а и кад год би отишао да покоси траву по авлији, на поласку кући извртао би осигураче због удара грома, како су га родитељи ономад учили.

Е, да си га видела, љуби те баба, како је, црвен у лицу, одјurio у град да их пита и за киловате, и за толики дуг, а све је по аконтацијама плаћао! Приповедао нам је кад се вратио како на шалтеру за рекламације није могао да се објасни са службеником, него је морао код шефа. Успео је тек толико да му укину плаву, скупљу тарифу на једнотарифном бројилу. Када је добио књижно писмо из Електровојводине, требало је да им уплати 4.205,50 динара. Он заокружи и уплати пет хиљада.

Кад, у мају стиже нови рачун за исти период за који је већ платио тих пет хиљадарки. Само, овог пута не траже те, него много веће паре. Пишу му да дугује 20.850 динара (за 1.000 киловата?), и јоште 16.000 динара окамаћеног дуга за март и април, јер је потрошио још 2.000 киловата. А он у том периоду ни крочио није на викендицу!

Тек се онда опсетио, ваљда му од високог притиска прорачунала логика, да замоли комшије да очитају бројило. Прочиташе они целих 40 киловата од новембра 2008. године!

Опет Мића у град, на шалтер, где му препоручише да напише молбу због њине „грешке“. И шеф признаде да је грешка до њих, и да је и оних пет хиљада динара платио бесплатно па ће му вратити, а да не мора да плаћа ових 36.850 динара. Е, ту му Мића одбруси да се одриче камате у име будућих великих инвестиција, и пожеле им да тако ревносно наплаћују стварни дуг од оних који не плаћају, на челу са Радио-телевизијом Србије, за услуге око претплате.

Унука Ика

ГРЧКА ВЛАДА УСВОЈИЛА НАЈНОВИЈУ РЕФОРМУ ПЕНЗИЈСКОГ СИСТЕМА

Грци протерани из пензионерског раја

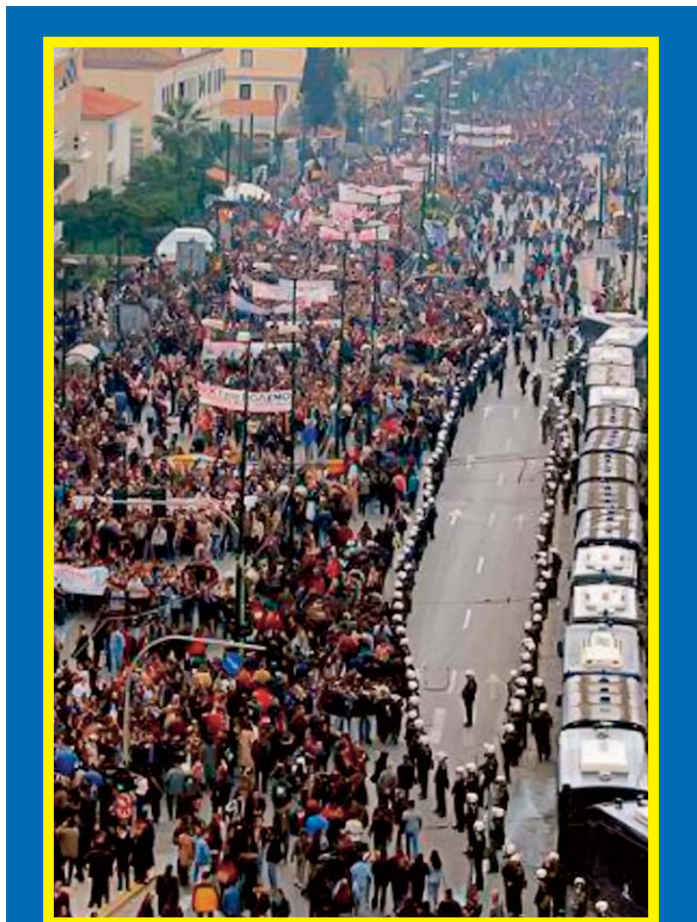
Атина је 20. маја била главна позорница четвртог генералног штрајка организованог у Грчкој ове године. Њеним улицама промарширало је око 20.000 људи, са истим пароланама у рукама као и на претходна три, међу којима је најзаступљенија била она са поруком „Не дирајте нам пензије!“.

Овога пута, на срећу, није било драматичног насиља, нити људских жртава као на претходним демонстрацијама, одржаним 5. маја, када је троје учесника погинуло, после паљења једне банке.

– Несхватљиво је, страшно и неприхватљиво да се смањују пензије од 600 или 700 евра – поручио је на митингу представник Генералне конфедерације рада, једног од главних синдиката, тврдећи да су поштеђени (нису отишли у затвор) они који су дужници пензијским фондовима, као и они који су их опљачкали.

Али ни паљење банака, ни запаљива реторика, па ни излазак на улице, ма колико пута се понављао, не могу да буду од помоћи. Грчка држава, суочена са рачуном који је стигао за период кад се трошило много више него што се привређивало и имало, на самој ивици банкрота, спасена само солидарном интервенцијом Европске уније и зајмом Међународног монетарног фонда – нема другог избора него да смањи свој буџет. То истовремено значи и да Грци морају да стегну каш – и то за неколико рупа.

Влада је већ усвојила најновију реформу пензијског система за коју неће имати проблема да је у јуну озваничи у парламенту, пошто владајући социјалисти тамо

Протести не помажу: мораће дуже да се ради и више да се штеди за „треће доба“

имају удобну већину. Реформа предвиђа укидање досадашњег система који су многи сматрали „грчким пензионерским рајем“. Према ОЕЦД-у, клубу 30 индустријских земаља, грчки пензијски систем је био један од најдарежљивијих у Европи.

Он је, између осталог, омогућавао да неки имају више пензије него што су им биле плате. Затим, много професија је имало бенефицирани стаж. За неке је то било разумљиво, као, уосталом, и другде: полицајци, ватрогасци, рудари и слична занимања, али у Грчкој су за послове

који угрожавају здравље и скраћују живот, па због тога и радни век треба да буде скраћен, проглашени и свирање тромбона, посластичарски занат, фризер, посао масерки у парним купатилима... Са овим занимањима могло се у пензију већ са 50 година.

Истина, званична граница за одлазак у пензију у Грчкој је још пре неколико година подигнута на европски ниво од 65 година, али у пракси, просечно доба пензионисања је било 61 година.

Нови систем је обликован у консултацијама са Европском унијом и Међународ-

ним монетарним фондом и за главну последицу имаће смањивање пензија у просеку за седам одсто. Они који се буду пензионисали превремено, губиће по шест одсто од пуне пензије за сваку годину радног стажа који им је преостало.

Кад би на снази остао стари систем, што упорно захтевају демонстранти (анкете иначе показују да се реформи противи готово 80 одсто Грка), до средине века на пензије би сваке године одлазила четвртина бруто националног производа.

Нови пензијски режим за Грке предвиђа и неке друге промене. Ево најважнијих:

- Законско животно доба за пензионисање подиже се за пет година и за жене, које се тиме изједначавају са мушкарцима: на пуну пензију могу да рачунају тек кад наврше 65.

- Старосна граница за оба пола ће већ 2020. бити подложна ревизији у складу са очекиваним порастом животног века.

- Од 2014. пензије ће бити индексирани у складу са променама бруто националног производа земље и финансијског стања пензијских фондова.

- Систем подстицаја и стимулација за превремено пензионисање треба да стварно доба пензионисања већ до 2015. са садашњег просека од 61 године подигне на 63,5.

- Биће онемогућено пензионисање пре навршетка 60 година. Они који су млађи а већ су у пензији, моћи ће да задрже припадности само ако докупе недостајуће године стажа, или имају децу млађу од 18 година.

- Влада ће драстично да ревидира листу професија које

су досад имале право на бенефицирани радни стаж.

- Размотриће се и услови за одлазак у инвалидску пензију, који су и у Грчкој били злоупотребљавани.

- Садашњих 13 државних пензијских фондова интегрисаће се до 2018. у само три.

- Неудате или разведене ћерке државних чиновника, банкарских службеника и војних официра неће више моћи да наслеђују пензије преми-

нуних родитеља ако су старије од 18 година.

- Величина пензије ће се усклађивати према доприносу током целокупног радног стажа, а не само према плати у последњој години радног стажа.

- Пензије ће бити замрзнуте ове, 2011. и 2012. године.

- Ускршњи, летњи и божићни додаци биће смањени онима чије су пензије ниже од 2.500 евра месечно, а пот-

пуно се укидају за оне чије су пензије више од ове своте.

- Они чије су пензије више од 1.400 евра биће додатно опорезовани по стопи између пет и 10 одсто.

Све ове мере требало би да смање грчки пензијски дефицит који се процењује на близу 500 милијарди евра, што је двоструко више од свега што се у земљи годишње произведе или кроз услуге размени.

Остаје да се види како ће оно што буде усвојене бити и примењено. Алтернатива је да држава прогласи банкрот – дакле да све стане: да престане да функционише банкарски систем, да се блокирају рачуни и грађана и фирми, што је, наравно, катастрофа коју нико не жели.

Али у исто време, сви сматрају да терет треба да поднесу – они други.

Милан Бекин

ВИРУС ЕКОНОМСКЕ КРИЗЕ НА ПИРИНЕЈСКОМ ПОЛУОСТРВУ

Шпанска грозница

Опстати са 15 милијарди евра мање. Овако би, упрошћено, могао да гласи задатак који је пред себе поставила влада Шпаније до носећи средином маја низ непопуларних мера штедње, на терана како забрињавајућим домаћим економским билансом, тако и страхом од могућег грчког дужничког цунамија. И то све у ситуацији када је земља управо прекорачила праг од 20 одсто незапослених, што је највиша стопа у шеснаесто-чланог евро зони.

Циљ је, дакле, јасан: уштеда од 15 милијарди евра у наредне две године, односно смањење буџетског дефицита са постојећих 11 одсто бруто домаћег производа на шест одсто до године, а затим и на пожељних три одсто до 2013. Како то постићи? Смањивањем расхода, логично.

Прве на удару биће зараде у јавном сектору. Почев од 1. јуна, чиновничке плате падају за пет одсто, министарске за 15 процената (сва приманња замрзавају се од 1. јануара 2011), а страдаће и пензионери. Укида се аутоматско усклађивање пензија са инфлацијом. Неће, затим, бити поштеђене ни младе породице. Родитељи новорођених беба више не могу да рачунају на поклон државе од две и по хиљаде евра. Такође, финансирање региона смањује се за 1,2 милијарде евра, док се истовремено одлаже инвестирање у инфраструктурне

пројекте у вредности од шест милијарди евра.

На ове мере уследиле су и очекиване реакције. Закаснило се две године, пребацује премијеру Хосеу Луису Сапату опозиција, истичући да је требало раније деловати, док се криза тек захуктавала. Претерао је, тврде насупрот томе синдикати, оцењујући мере као преоштре и најављујући могућност генералног штрајка.

Није имао избора, слажу се стручњаци, подсећајући да је потез владе изнуђен, под притиском успаничених партнера из Брисела, али и Вашингтона. Амерички председник Барак Обама је наводно лично телефонирао Сапату и рекао му да „мора да смањи буџет“, објавио је лондонски „Фајненшел тајмс“, уз опаску да је то само по себи невероватан догађај. Невероватне су, међутим, и околности.

Једна од привредно најјачих држава Европе, пета по реду (док је Грчка, рецимо, трина-

еста), Шпанија сада има постотак незапослености не само двоструко виши од просека мања монетарне уније, него и од сопствене стопе од пре само две године. Зашто је баш онда кренуло низбрдо, зна се. Глобална рецесија и заустављање инвестиција у Шпанији су тешко погодили управо секторе који по природи ствари дају велики број радних места, грађевинарство и тржиште некретнина. Стагнација је потрајала и тек у првом кварталу ове године, после седам узастопних негативних тромесечја, забележен је привредни пораст од 0,1 одсто.

У међувремену је силан новац потрошен, између осталог и на социјални мир. Двогодишња криза у Шпанији протицала је без потреса и протеста, захваљујући пристојним надокнадама незапосленима. У просеку је то сума од више од 400 евра месечно, а прве две године по отпуштању компензације радницима, зависно од

њихових ранијих зарада, износили су и до 800 евра.

Премијер Сапато је стално говорио како „кризу нису изазвали радници, обични грађани, већ људи без скрупула које покреће похлепа“ и да ће стога „приоритет владе бити помоћ породицама угроженим због незапослености“. И сада је поводом донетих мера поручио да стубови социјалне државе нису уздрмани. Тешко. Процент од 20,05 одсто, колико прецизно износи тренутна стопа незапослености, значи 4,6 милиона људи који не привређују и не зарађују. И с правом очекују од државе да им помогне. Досад дарежљива влада није имала проблема са синдикатима. Сада, пошто је очигледно да ће радно законодавство морати да се мења у том правцу и на штету радника, синдикални лидери прете генералним штрајком. А слике из Атине указују се као кошмарни сценарио.

Д. Драгић

Преко пута зграде Фонда ПИО на Новом Београду, станари вишеспратнице су три травњака претворили у баште обogaћене скулптурама, минијатурним пластом сена и копијом малог бунара. Зелено острво омеђено асфалтом заволела су и деца, а на оближњим клупама паузу проводе и за- послени из околних предузећа.

Испред зграде у Булевару уметности 19 затекли смо председника Кућног савета, Војислава Арнаута.

– Прво сам посадио ноћне фрајле и почео да косим су се придружили комшије Био је ту и борић који се однели радници Град- а ми смо наставили само помажем, до- Сваке године прве три награ- чењу – поно-

Да је ви- овај зеле- и од- стана- про-

траву. Затим Милка и Гавро. осушио па су га ског зеленила, да уређујемо. Сада носим воду и земљу. освајамо и по једну од де на општинском такми- сан је Војислав. шегодишњи труд уложен у ни кутак имао успеха сведочи нос који су према њему стекли ри и њихова деца, чак и случајни лазници.

И СОЛИТЕРИ ИМАЈУ ВРТОВЕ

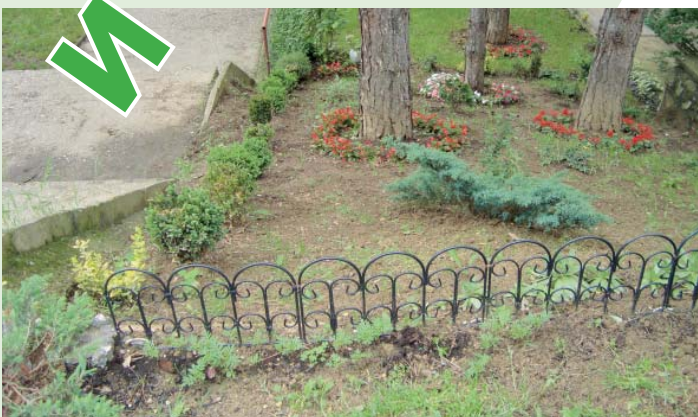
– Једини преостали проблем је што нам краду саксије. Било је и незадовољних комшија али сада нико не дозвољава да се башта нарушава. Увече залијемо цвеће и траву а затим седимо и разговарамо. Оближњи вртић је овде посадио украсно шибље. Планирамо да поставимо столице и да простор у преподневним часовима буде намењен деци, а да после подне навраћа свако ко жели – каже Војислав Арнаут.

И у насељу Миљаковац, у Вукасовићевој 68, може се уживати у цвећу и украсним детаљима. Идеја и први бори плод су труда Мирјане Бенић, али су то прихватиле и друге комшије.

– Желела сам да улепшам свој животни простор и то су прихватиле и комшије. И њих сам „инфицирала“, па су се укључили. А и малишане смо с временом научили да поштују труд да бисмо одржали тај шарени кутак. Култура становања је култура и у кући и ван ње. Треба од западних земаља да усвојимо и оно што је позитивно. Тај улепшан простор оплемењује, и мене и друге, а цвеће то осећа, зато је тако лепо.

У времену када су се комшијски односи свели готово само на поздрав, овакви примери говоре да оплеменили простор око зграде значи оплеменили и људске односе.

Ј. Оцић

СТАРИ ЗАНАТИ: ИЗРАДА ЧЕТКИ

Четкара са два домаћина

Четкарски занат је комплексан, потребно је и познавање хемије и прераде дрвета

Историјски гледано, четкарски занат се код нас први пут помиње у средњем веку, 1354. године, у Законику цара Душана, где се наводи да се дају посебне повластице путујућим власуљарима за израду производа од људске и животињске длаке, претежно за дворске потребе. Током 19. века у Србији се појављују први четкари који производе за потребе становништва и војне индустрије. Они су четке продавали на пијацама, панађурима и дућанима. Крајем прошлог века су у Србији основани и први четкарски еснафи. Данас у Београду постоје свега две четкарске радње, а једну од њих је основао Момчило Костић, који је као ученик и калфа почео са радом 1953. Иако је већ низ година

Момчило Костић

заступљено доста ручног рада. Техника и технологија су веома напредовале па смо и ми морали да уведемо машине и нов начин производње. У нашој радионици, међутим, производимо и четке и метле на традиционалан начин, оне су веома квалитетне, неке трају и више година. Такође, при изради користимо и старе и нове материјале. У прве спадају дрво, које користимо за тело четке, и природна влакна: коњска, свињска, јазавичја длака, влакна конопље... А у данашње време примењујемо пластична влакна и пластична тела разноразног квалитета – објашњава прекаљени зналац четкарског заната.

Стева Гелевски се надовезује на тастову причу, објашњавајући мануфактурну израду четке за бријање, настојећи да открије неке занатске тајне.

– Најпре се са животињске коже одваја длака, затим је слажемо да буде у истом смеру, потом се она сортира према дужини, на крају је увежемо и кувамо. Има ту и многих финеса које не могу да се препричају лако, влас је на пример окренута на горе увек својим нежним делом, оним који се приноси лицу. Длаку је потребно осушити и од ње формирати горњи део четке. Ето, то је израда само једног њеног дела јер пре свих тих поступака морамо да дрвостругањем оформимо дршку, направимо металну карику и све то слепимо. Коњску длаку набављамо код Рома и прерађујемо је у радионици. Чешљамо је, извлачимо дужину, више пута кувамо, стављамо заштиту од моља-

ца. Од те длаке се праве fine четке за домаћинство. Та четка јесте скупља од индустријске, али ми у њу и више улажемо и дуже траје. Свињска длака долази из Кине. Они имају највише свиња по становнику и најразвијенију производњу свињске длаке. У нашој земљи длака на овој домаћој животињи и не стигне да порасте јер углавном заврше на ражњу – духовит је занатлија Стева.

Метле, портвиши, пајалице

Ниједно домаћинство, институција, јавна површина не може да се замисли без четке. Оне су увек при руци, ма било коју намену да имају, ма колике биле. Свет четака је богат разноликостима.

– Готово све четке које су некада постојале производе се и данас. Изузетак је некад врло популарна четка за бркове коју сада више нико не тражи. Постоје три врсте четака – оне које се користе у домаћинству, четке за личну хигијену и индустријске четке. Свима су познате четке и метле из ове прве две групе, јер се свакодневно сусрећу са њима. Али мало људи зна какве се све четке користе у прехранбеној индустрији, нема чистог оцака без димничарске четке, а четке су присутне и у перионицама возила, користе се за прање подова (ротационе)... Оне се даље деле и према врсти длаке, дужини, уопште различитим модификацијама. Све њих неко мора да произведе. За сада немамо запослене јер се трудимо да оп-

Стева Гелевски

пензионер, још помаже зету Стеви Гелевском, који га је наследио.

Влас по влас – четка

Момчило Костић се присећа својих занатлијских почетака који сведоче да је породични дух одржао старе занате.

– Мој брат је био четкар у Градској чистоти и желео је да се и ја бавим овим занатом. Почео сам у време када је ово занимање било потребно и тражено. Тада се израда четака учила у фабрици „Дунав“ која више не постоји. Четкарски занат је комплексан, потребно је и познавање хемије и прераде дрвета... Посебно треба да се уложи напор да се то знање и примени. У процесу израде је

станемо, да не будемо још једна у низу занатских радионица која се угасила. И даље имамо верне муштерије а комшије су нам посебно лојалне. Додуше, код нас још може да се купи раритет, четка за косу од природне длаке, која је наравно ручно израђена – каже Стева Гелевски.

Текст и фото: Јелена Оцић

ГАСТРО ФЕСТ У ЛЈУБОВИЈИ

Мајстори кулинарства

У Лубовији је почетком маја одржан Гастро фест на који је дошао велики број мајстора кулинарства из свих крајева Србије и из иностранства да се такмичу у припремању разноврсних специјалитета. Међу њима било је и доста пензионера. Највеће интересовање кулинара било је за припремање рибље чорбе. У овој дисциплини такмичило се чак 25 екипа са више од стотину учесника.

се, поред спремања рибље чорбе, надметали у припремању јела са етно-трпезе, али и у модерном кулинарству, пекарству и посластичарству.

У припреми рибље чорбе, према оцени стручног жирија, најбоља је била екипа „Бабо и пацијенти“ из Београда, док су друго и треће место узеле екипе из Лубовије.

У модерној кухињи победио је ресторан „Плава рибица“, у припреми пекарских произво-

победница је била Мирјана Ристић, такође из Лубовије.

У кварингу – уметности резбарења воћа и поврћа, најбољи је и ове године био Танис Имширевић, из Ужица, а у категорији етно-трпезе доминирале су домаћице из Војводине. Победник фестивала је клуб жена „Вредне руке“ из Итебеја, друго место освојио је актив жена „Ђурђевак“ из Житишта, трећа награда отишла је у Банатско Карађорђево, а четврта је припала УЖ „Вила“ из Лубовије.

Победницама на Гастро фесту уручене су и лепе награде – туристичка путовања. Екипа која је победила у припремању рибље чорбе награђена је петодневним боравком у Атомској бањи у Горњој Трпчи. Награде – боравак у њиховим објектима победницама су даровали и Специјална болница у Бањи Ковиљачи, Етно-село „Врхпоље“ и „Тадића вајати“ у селу Дрлаче недалеко од Лубовије.

М. Малишић

Организатор Гастро феста била је Општинска туристичка организација Лубовије и „Гетекс“ (Гастро тим етно-кухиње Србије). Такмичари су

да пекара „Ђорђић“ из Лубовије, а специјалну награду за програм макробиотичке исхране добила је Невенка Симић из Лознице. Код посластичара

БРАЧНИ ПАР ИЗ ПРИДВОРИЦА ПЕДЕСЕТ ДВЕ ГОДИНЕ У БРАКУ

За њега, па макар под шљиву

Све жеље које су имали током брака су испунили. Да није било слоге, љубави и разумевања, не би опстали заједно дуже од пола века

У приградском селу Придворице крај Смедеревске Паланке живе пензионери, Драгана (70) и Драгослав (75) Нешић који су „златну свадбу“ прославили пре две године. Давног 16. марта 1958, после кратког познанства, стали су на „луди камен“ и једно другоме рекли судбоносно да.

У прошлој години Мокру Гору је посетило више од 200.000 туриста, а возом „Носталгија“ до Шарган Витаса пропутовало је 70.000 обожавалица старих пруга узаног колосека

Музејско-туристички комплекс „Шарганска осмица“ спремно је, након детаљног еколошког чишћења, дочекао отварање овогодишње сезоне и деле-

Јединствена туристичка дестинација

гацију од 37 функционера Европске федерације музејско-туристичких железница (Fedecrail), који су, после конгреса у Будимпешти, били у посети овој дестинацији. Гости су се најпре провозали

популарним „ћиром“ и упознали са ремек-делом грађевинарства – јединственом деоницом пруге дуге 15,5 километара којом је висинска разлика од 300 метара савладана серпентинама у виду осмице,

а пруга се у једној замишљеној оси у тунелу сече са својим делом над тунелом.

Европска федерација – Fedecrail основана је 1994. године у Белгији, где јој је и седиште, а циљ јој је заштита и унапређење музејско-туристичких железница Европске уније. У ову организацију „Шарганска осмица“ примљена је 2007. и једина је чланица која не долази из неке од земаља ЕУ.

Странци који су макар једном посетили Мокру Гору, а било их је из свих европских земаља, из далеког Јапана и Америке, јединствени су у тврдњи да је атрактивнија и од прелепе Швајцарске. А свакодневно се међу посетиоцима

могу видети и организоване ђачке екскурзије, пензионерске и друге организације.

Стара узана пруга обновљена је скоро до Вишеграда, а требало би да у овој години стигне и у овај град на Дрини. Тако ће бити заокружен туристички комплекс железница – река Дрина, то јест Шарган Витаси – Мокра Гора – Вишеград и Вишеград – Перућац, где ће аутобуси сачекивати излетнике и превозити их даље по жељи.

Ускоро се очекује наставак обнове деонице од 6,5 километара између Шарган Витаса и Кремана, а касније предстоји и обнова дела према Ужицу.

Ђ. Миловановић

– Захваљујући мом комшији Драгану Стојановићу Мрги, ја ти оженим Драгану. Мрга, који је већ био ожењен, дошао је код мене и рекао ми да у Саранову код Наталинаца има једно лепо девојче, па ти ја кренем да је упознам. И, заљубио сам се у Драгану на први поглед, јер заиста је била лепа као икона – присећа се тих дана Драгослав.

– У то време није било аутобуса, па је зато Драгослав остао да преноћи код мене, а ми смо то искористили да одемо на игранку. Ја сам већ две године имала момка, и није ми падало на памет да се удам за њега. На игранци

ме је прво питао да побегнем за њега, а пошто сам одбила, одмах је питао да се удам. Пристала сам, као да ми је било суђено, и после недељу дана познанства удам се за њега и нисам погрешила. По мене ти је мој Драгослав дошао каруцама. Пре тога моји родитељи ишли су у Придворице да виде какво је имовно стање човека за кога ћу се удати – присећа се Драгана и додаје:

– Како су били сиротиња, кућа са два одељења и шталом, моја мама није хтела да чује да се удам за човека сиротана, пошто су моји били јако богати. Ја идем,

рекла сам мами, за њега, па макар са њим живела под шљивом.

Драгослав је радио у предузећу и са својом мајком (пошто га је отац оставио када је имао шест година и отишао за Америку) и супругом обрађивао је земљу, неговао стоку, кућио свој дом и, како нам кажу, од својих десет прстију, без кредита и помоћи таста и таште, створили су себи бољи живот, изродили сина Зорана и кћерку Зорицу и када је дошло време да се одморе...

– Када је требало да уживамо од претераног рада, после тешког саобраћајног удеса

Драгослав се разболео, имао је 14 операција, што је довело до тога да потпуно изгуби вид. За педесет две године брака све жеље које смо имали оствариле су нам се, осим једне, што нам се није удала кћерка. Од сина имамо једног унука и две унуке, а постала сам и прабака – поносно истиче Драгана.

Супружници нам веле да су обојано били љубоморни једно на друго, а Драгослав је то више испољавао. Али, све је то било онако успутно, а да није било слоге, љубави и разумевања, не би опстали заједно толико дуго.

Сл. Костантиновић

ОДРЖАН 17. ЈОРГОВАН ФЕСТ

Као у време Марка Краљевића

Леп мајски дан измамио је и старе и младе на планину Мироч да би уживали у такмичењу у древним витешким и чобанским играма, натпевавању и надигравању. Аматери из Мајданпека и села из околине Неготина, Жагубице, Кладова, Багрдана (Јагодина) и Зајечара дошли су да се такмиче у бацању потковице, ходању на шулама и гађању јабуке стрелом као у време Краљевића Марка.

Тачно у подне Горчило Попара, председник општине Мајданпек, отворио је Јоргован фест 2010, фестивал културе, спорта и туризма који се ове године одржавао

по седамнаести пут. Прва је на фестивалу наступила дечја фолклорна група из села домаћина, Мироча. Затим су се смењивали певачи, свирачи и играчи из борског, зајечарског, подунавског и поморавског краја. Најзапаженији су били чланови дечјих фолклорних група, а по оцени стручног жирија, коме је председавао Ненад Милијић, директор музичке школе у Мајданпеку, најбољи је био

дечји фолклор из Тополнице, а најбољи вокални солиста Биљана Ђорђевић из Багрдана (Јагодина). За извођење народних обичаја, награда је припала КУД-у „Живојин Тодоровић“ из Тамнича код Неготина. Свеукупни победник Јоргован феста је КУД „Света Милановић Поте“, док је друго место припало КУД-у „Младост“ из Зајечара.

Зајечарски аматери освојили су још два значајна при-

знања – женски трио певача „Златни славуј са Белог брега“ освојио је трећу награду, док је окариниста Димитрије Љупковић проглашен за вицешампиона у својој категорији.

Ласкаву титулу „Вила Равијојла“ понела је Анита Крстић са Мироча, а њене пратиље биле су Маријана Младеновић из Јасикове и Марија Милановић из Багрдана.

М. Славковић

ПОЛА ВЕКА С ХАРМОНИКОМ

Сакупљач музичког блага

Љубомир Нешић (73) из Великог Извора код Зајечара је сигурно један од ретких који је пензију зарадио – хармоником. У источној Србији готово да нема места где није бар једном са својим оркестром увеселавао госте, а највећи део радног века провео је у српским клубовима широм Европе.

– Не само да сам пензију зарадио хармоником, него за собом имам на стотине ученика који су сада врсни музичари. Мило ми је када знам да су нека позната имена из света музике моји ђаци. Иначе, моја хармоника је стара пола века. С њом сам почео и с њом отишао у пензију – објашњава Нешић.

Иако је ушао у осму деценију, Љубомир не мирује. Један је од малобројних који поправља хармонике, а пензионерске дане највише користи за сакупљање давних и заборављених песама и игара из источне Србије. Првог CD-а са старим песама овог краја – „Момиче пиле ђердано“, већ одавно нема у продаји, а другом се нада до краја године. Овај заљубљеник у музику истовремено припрема и збирку анегдота из свог педесетогодишњег музичког живота.

Репортажа коју је Радио Зајечар снимео о Љубомиру Нешићу и његовом оркестру добила је Златну повељу на Интерферу у Сомбору.

Б. Дервишевић

Фото: Игор Бардић

ФРУШКА ГОРА

Маратон љубитеља природе и здравља

И овогодишњи Фрушкогорски маратон, одржан 8. и 9. маја, окупио је више од десет хиљада љубитеља здравог живота и природе. Ова војвођанска лепотица је с пролећа изузетно лепа, пролистала и осунчана. Ове године, међутим, рекреативцима је, осим лоших метеоролошких услова, тешко пало, од трактора који извлаче гомиле одсечених дрва, рањено тело омиљене Горе.

Фото: Игор Бардић

Блато и рупе спречили су и учеснике Фрушкогорског бицикличког маратона, који је одржан недељу дана касније, да као ранијих година уживају у вожњи.

И. М.

ИНЂИЈА

Вредне руке жена

Удружење Етно-дом „Гороцвет“ у Инђији организовало је продајну изложбу ручних радова својих чланица под називом „Време си ти, време је жена“, у Галерији куће Војновић. Према речима организатора, изложени су ручни радови рађени на мало савременији начин. Приказано је много плетених и хекланих радова, а један део изложбе посвећен је убрусу (пешкиру) као традиционалном мотиву у српском народу. Убрису су рађени у сарадњи са Етнографским музејом у Београду и Музејом Војводине. Цене изложених радова биле су приступачне.

А. Б.

БЕОГРАД

Пачворк у пет

Дневни центар и клуб за старије „Чукарица“ почетком најлепшег месеца у години, који своје име дугује Маји, староиталској богињи природе, плодне земље и биља, организовао је чајанку комисија за креативни ручни рад дневних центара и клубова за старије „Палилула“, „Младеновац“, „Обреновац“, „Др Михаило Ступар 2“, „Раковица“, „Сопот“, „Др Михаило Ступар 1“ и „Лазаревац“. Тема чајанке била је „пачворковање“ (кованица коју су на лицу места, а на сугестију водитеља Мирослава Ђоловића, сви присутни са доста смеха радо прихватили). Не знамо да ли би се са овим изразом сложила Горјана Ајзинберг, магистар примењене уметности и учитељ пачворка, чија је заслуга да ново откривамо све лепоте ове старе вештине, али знамо да је изложбу радова, после једночасовне радионице практиковања пачворка, отворила Радмила Исаловић, председница Комисије за креативни ручни рад клуба домаћина. Она није штедела речи хвале за показану маштовитост и креативност.

„Коцкица“ разговора, „коцкица“ пачворковања, „коцкица“ песме, „коцкица“ смеха и ето краја пачворк дружењу. Изложба у Милана Јовановића 8 отворена је до краја цветаша, како народ зове овај месец кад све буја, па и дружење.

В. В.

КОВИН

Такмичење у шаху и пикаду

Средином маја у Ковину је одржано такмичење пензионера јужног Баната у шаху и пикаду. Захваљујући првом месту у шаху и другом у пикаду, екипа Беле Цркве освојила је титулу укупног победника. Ово је значајан успех с обзиром на учешће великих организација пензионера, попут оних из Панчева и Вршца.

И. М.

ЛАПОВО

Изградња водоводне мреже

Изградњом новог водовода у Лапову sukcesивно се решава проблем старе азбестне мреже. У последњих годину и по дана у Лапову је завршено укупно три и по километра новог магистралног водовода са цевима промера 400 милиметара. После два и по километра од „Кроношпана“ до Вароши Лапово, ове сезоне урађен је још један километар, уз километар и сто метара секундарних водовода. Вредност радова износи 700 милиона динара, а седамдесет одсто средстава обезбедило је ресорно министарство, док је преостали део уложила локална самоуправа.

Поред магистралног водовода, локална самоуправа је издвојила и средства за изградњу секундарних водова промера 150 милиметара и замену азбестних цеви. Асфалтирање нове трасе водовода почеће за месец дана, када ће поред водоводних цеви бити постављена и линија за гас.

М. С.

ЉУБОВИЈА

Посета манастиру Рачи

Љубовијски пензионери једном месечно, у организацији удружења „Љубовија“, уприличе једнодневне излете и обиласке лепих и знаменитих места, цркава и манастира широм Србије.

Тако су средином маја посетили најпознатији манастир у југозападној Србији, Рачу крај Дрине, код Бајине Баште, који је саграђен у 13. веку и сведочи о духовним видцима оног времена. По повратку из манастира пензионери су свратили у веома лепо и атрактивно етно-село Врхпоље близу Љубовије, у којем су пријатно провели други део излетничког дана.

М. М.

ДЕБРЦ

На Новосадском сајму

Ни обилне падавине, ни јак ветар нису спречили пензионере Дебрца и околине да посете 77. Међународни пољопривредни сајам у Новом Саду, који је окупио многобројне излагаче из Србије, Мађарске и других земаља. Дебрчани су највише времена провели у разгледању изложбе стоке на којој су доминирали огромни бикови и прелепи липицанери, затим код прехранбених и пољопривредних производа и механизације, а због скоро празног новчаника само су бацили поглед на чувени његушки пршут, сушен на чистом ваздуху и димљен на биковом дрвету, без икаквих додатака.

Одлазак у српску Атину најстаријим житељима овог краја омогућила је општина Владимирци, која им је уступила и бесплатан аутобус.

З. Ђ.

ДЕБРЦ

Стари клуб, нови изглед

Уз велику несребичну помоћ општине Владимирци, добровољне прилоге и неуморан рад руководства Организације пензионера и једног броја најстаријих житеља овог дела плодне Посавотамнаве, успешно је завршена адаптација Клуба пензионера у Дебрцу.

– Од старог смо заиста направили ново – са поносом каже председник Основне организације пензионера у Дебрцу Душан Жијић, који је и сам учествовао у адаптацији омиљеног места за окупљање најстаријих осигураника.

– Посебну захвалност дугујемо челницима општине Владимирци који су осигурали потребан грађевински материјал и зидне и подне плочице, у укупној вредности од око 43.000 динара, а нису изостали ни појединачни новчани прилози. У томе је предњачио млади пензионер Обрад Рисојевић, који је сам издвојио 5.000 динара – наводи Жијић.

Сада сви путеви у овом крају воде у Клуб пензионера који је добио нову салу за окупљање и разне светковине, чајну кухињу и тоалет. У клубу се одржавају и шаховска такмичења, а најстарији Дебрчани време проводе у гледању телевизијског програма, игрању домина и шаха, док је пушачима забрањено „димљење“ у просторијама.

З. Ђ.

КРАГУЈЕВАЦ

Донација за најмлађе

Почасни грађанин Крагујевца докторка Мирјана Андрејевић Кри уручила је Установи за децу „Нада Наумовић“ донацију од 150 постељина са дечјим мотивима за крагујевачка обданишта.

Мирјана Андрејевић је дугогодишњи хуманитарни радник и неко ко, без обзира на то што дуго живи и ради у иностранству, никада није заборавио свој град. Прошле године Крагујевац се на свој начин одужио овој донаторки и доделио јој звање почасног грађанина, а она је наставила да брине о свима којима је потребна помоћ. Овакви примери најбоље показују да је добротинство потреба људске душе. Овогодишња донација од 150 дечјих постељина са мотивима јунака из цртаних филмова биће искоришћена за нови вртић који се у септембру отвара у крагујевачком насељу Денино брдо.

– Одужити се граду у коме сте рођени леп је и неописив осећај. Сваке године за Ђурђевдан долазим у Крагујевац, а трудим се да помогнем колико сам у могућности. Овога пута сам хтела да обрадујем најмлађе. Моје срце је пуно када видим осмех на лицима деце – каже Мирјана Андрејевић Кри.

М. С.

КЊАЖЕВАЦ

Бесплатан опоравак у бањама

У општини Књажевац, према речима секретара Општинске организације пензионера Миодрaга Марковића, 62 пензионера добило је опоравак у некој од српских бања о трошку Фонда ПИО.

По расписаном конкурсy РФ ПИО, од 11.000 пензионера колико их има у овој општини, јавили се само 226 који су испуњавали услове за бесплатан опоравак у бањама.

Д. Ђ.

СТАРА ПАЗОВА

Хуманост уметника

Центар за социјални рад у Старој Пазови средином маја први пут је организовао манифестацију Мајски ликовни сусрет „Уметници деци“. Циљ овог окупљања је упознавање, дружење и заједнички креативни рад деце из хранитељских породица и деце са посебним потребама са ликовним уметницима старопазовачке општине.

Поред Центра за социјални рад, у организацији овог лепог дружења учествовали су и Центар за културу, Савез аматерских друштава општине Стара Пазова, Удружење хранитељских породица „Широко срце“, Друштво за афирмацију инвалида „Феникс“, Удружење уметника Старе Пазове, Удружење ликовних уметника „Водице“ у Голубинцима и Удружење ликовних уметника „Леонардо“ из Нових Бановаца, као и уметници из Центра за социјални рад.

Док су најмлађи малишани цртали кредом по стазама Градског парка, њихови старији другови и ликовни уметници су вредно сликали. На крају, најуспешнијим ученицима уручене су захвалнице и радови уметника, а најуспешнијим сликарима захвалнице. У Центру за социјални рад верују да ће ова манифестација постати традиционална.

А. Б.

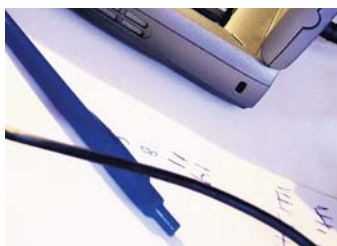
УЖИЦЕ

Воле дружење

Секција жена „Ужичанке“ има врло богат програм активности и сарадње са организацијама и удружењима из 42 града и села у Србији. Тако је било и за првомајске празнике које су „Ужичанке“ провеле у Бањи Ковиљачи, у заједничком дружењу са пензионерима из Лознице, Краљева, Крушевца, Шида, Богатића и Шапца. На путу до Бање Ковиљаче ова бројна екскурзија посетила је и средњовековни манастир Троношу.

О. Ш.

ПИШИТЕ НАМ

Драги читаоци,

Ово је простор намењен Вашим писмима. Пишите нам шта Вам се у нашем и Вашем листу допада, а шта би могло да буде боље, шта бисте волели да прочитате или да саопштите другим читаоцима.

Адреса је Булевар уметности 10, 11070 Београд, или електронском поштом, на glasosiguranika@pio.rs

Породично осигурање

Скоро сва осигуравајућа друштва у Србији позивају грађане на породично осигурање. Добро је то што нуде услуге и за осигурање породица, услед повреда, инвалидитета, смрти због несрећа и због болести. Међутим, колико је мени познато, ниједна осигуравајућа кућа није презентовала своје услове за ово осигурање, почев од месечног износа премије, обештећења у случају повреда, инвалидитета, смртности услед несрећа или болести. Које су максималне године старости за осигурање, као и за оне који током осигурања наврше цензус старости. У којим случајевима може доћи до раскида осигурања и да ли осигураник има право на повраћај уплаћене премије и у којим случајевима? Да ли се обавезно закључује полиса осигурања, јер ако то није учињено, онда нема уговора између две стране. У полиси мора да буде утврђен орган осигуравајућег друштва овлашћен да врши измене услова и за повећање премија и обештећења, као и која је улога осигураника по овом питању. Исто тако,

који је орган надлежан за решавање спорова насталих у време трајања осигурања. Све ово истичем у најбољој намери јер пре приступања уговарању породичног осигурања треба имати у виду све ове чињенице. На крају желим да истакнем да ово осигурање имам код осигуравајућег друштва Уника, које ми до данас није понудило на потпис полису осигурања, вероватно и зато што сам осигурање закључио са Центером током 2004. године. Уника је осигуранике Центера преузела у 2006. години, а премије су за шест година повећане за око четири пута, без сагласности осигураника, а повећања за оштећења нису ми позната.

Коста Живић, Београд

Некад и сад

Доминира сељаштво

У Југославији живи на територији од 247.542 километра квадратна нешто мање од 15 милиона становника. Претежни део становништва, скоро четири петине, сачињава сељаштво. Занатом, трговином и индустријом, бави се још и данас тек мален део становника, премда су ове гране привреде показале након националног ослобођења непрестани брзи развитац, прекидан једино 1932. до 1934. године светском економском кризом. Данас је у индустрији и у кућанству запослено око 700.000 радника и намештеника а исхрањује се од те радиности заједно са члановима породица више од 1.500.000 лица.

(Осигурање радника у Краљевини Југославији, 1937, Загреб)

Више незапослених

Према подацима Републичког завода за статистику из марта ове године, број запослених је у односу на децембар 2009. смањен за 0,4 одсто. У јануару је у Србији укупно било евидентирано 751.590 незапослених и њихов број је за 1,67 одсто повећан у односу на исти месец претходне године, а у односу на децембар 2009. за 2,91 посто. Према подацима Националне службе за запошљавање, стопа регистроване незапослености у јануару 2010. износила је 26,5 одсто и порасла је у односу на претходни месец, када је износила 25,89 процената. Укупно запослених радника у Србији у јануару било је 1.850.871. Од тога је 1.366.256 лица у предузећима, установама, задругама и организацијама, а 484.615 у приватном предузетништву.

Ј. О.

Када у пензију

? Мирослава Стојковић-Милошевић – Савез дистрофичара Србије: Молим Вас да ми одговорите на неколико питања. Према важећем Закону о ПИО, 19. 9. 2010. године (рођена сам 19. 3. 1951. год.) навршавам 59,5 година живота, што је, са 33 године радног стажа, један од услова за одлазак у старосну пензију. Да ли морам да останем у радном односу до краја године? У каквој је то вези са попуњавањем појединачног М-4 обрасца? Да ли ће пријављивање 31. 12. 2010. за одлазак у пензију значити да ће се пензија рачунати према Закону из 2003. год. или ће се примењивати нови закон који се очекује од 1. 1. 2011?

Одговор: Није неопходно да останете у радном односу до краја године, напротив, да бисте остварили право по прописима који важе у 2010. години морали бисте да раскинете радни однос и поднесете захтев за старосну пензију најкасније до 30. 12. 2010, односно захтев за пензију до 31. 12. 2010. год. Радни однос можете раскинути и наредног дана чим испуните услове за пензију, у септембру месецу ове године. Све ово нема никакве везе са појединачним М-4 обрасцем. Оно што је потребно јесте да предате потврду до када су плаћени доприноси за текућу календарску годину. Ако бисте раскинули радни однос са 31. 12. 2010. год. право би се ценило од 1. 1. 2011. и применили би се прописи који ће важити од 1. 1. 2011. године.

Лични коефицијент

? Милена Зец – Београд: Како се утврђује бруто зарада у матичној евиденцији (М-4), ради одређивања личног коефицијента за 2003–2010. годину? Да ли је довољно нето зараду повећати за допринос ПИО, допринос за здравство и допринос за незапослене, или треба додати још неке доприносе?

Да ли се у обрасцу М-4 исказује посебно нето зарада, а посебно укупни доприноси? Да ли се накнада на име боловања посебно исказује у обрасцу и да ли се она сабира у бруто износу ради стављања у однос са годишњи просеком у Републици?

Одговор: Довољно је нето зараду сабрати са износима пореза, доприноса за пензијско и инвалидско осигурање, доприносима за здравствено и за незапослене, и на тај начин се добија бруто зарада од 2003. године. Уколико је осигураник у току године имао привремено одсуство са рада – боловање, ова бруто зарада се сабира и са накнадом за боловање од 2003. године ради правилног израчунавања годишњег личног коефицијента.

Накнада за телесно оштећење

? Циљка Поповић – Јагодина: Имам 74 године, пре 15 година оперисала сам срце, прошле године оперисана су ми оба кука, а имам и болесна колена. Примам накнаду за негу и помоћ и интересује ме да ли имам право на телесно оштећење.

Одговор: Право на накнаду за телесно оштећење може да оствари осигураник код кога је утврђено да је узрок настанка телесног оштећења несрећа на послу или професионално обољење. Како код Вас то сигурно није случај, Ви не можете да остварите накнаду за телесно оштећење.

ВИ ПИТАТЕ „ГЛАС ОСИГУРАНИКА“ ОДГОВАРА

Весна Вићентијевић

Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање

Телесно оштећење

? Н. Б. – Књажевац: Да ли инвалидски пензионер, коме није признато право на телесно оштећење приликом добијања инвалидске пензије, има право да поново покрене захтев за телесно оштећење? Имао је три операције кичме (дискус хернија, лумбоишијалгија), што је и разлог потпуног губитка радне способности и одласка у инвалидску пензију.

Одговор: Утврђивање телесног оштећења ради се по службеној дужности приликом оцене радне способности. Међутим, ако узрок настанка телесног оштећења није несрећа на послу или професионално обољење, такав осигураник нема право на накнаду за телесно оштећење, већ само може да му се утврди степен телесног оштећења. Ако је налазом, оценом и мишљењем првостепеног органа вештачења утврђен степен телесног оштећења, а о томе није донето решење, може се захтевати да се оно донесе. Ако није ни цењено телесно оштећење, може и накнадно да се поднесе захтев. Дакле, треба проверити постојећи налаз, оцену и мишљење.

Степен инвалидности

? Небојша Шкрбић – Београд: Корисник сам инвалидске пензије и утврђено ми је да имам потпуни губитак радне способности услед болести (карцином простате). Интересује ме да ли имам право на степен инвалидности и шта ми је потребно да бих то остварио?

Одговор: Одстрањивање дела или у целости простате није на листи телесних оштећења по Правилнику о утврђивању телесних оштећења који је објављен у Службеном гласнику бр. 105 из 2003. године.

Обавезне три просечне плате

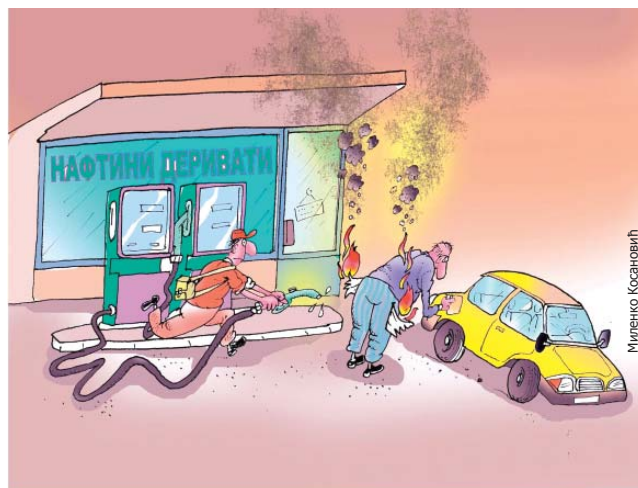
? Јована Ивановић – мотел „Стари храст“: Да ли је послодавац у обавези да исплати запосленом отпремнину због одласка у инвалидску пензију? Радни однос је закључен са 13. 1. 2010. године. Одлазак у инвалидску пензију није везан са повредом или стицањем инвалидитета на радном месту или за време радног односа, радник је већ дужи период на боловању.

Одговор: По Закону о раду, послодавац је у обавези да запосленом раднику приликом одласка пензију, независно да ли је то старосна или инвалидска пензија, исплати отпремнину у износу од три просечне зараде у Републици. Ради се о примени члана 119 Закона о раду. Такође, није битно да ли се ради о одласку у инвалидску пензију по основу несреће на послу, због професионалног обољења, или по основу болести.

СКАНДИНАВКА

АУТОР: ЛОВЧИЋ	СТРАНИЦА (СКР.)	СТРАХ ПРЕД НАСТУП	ДЕСНА ПРИТОКА НЕРЕТВЕ	ГРАД У ИТАЛИЈИ	СТАВИТИ НА- НОШЕЊЕМ	РОМАН ЛАЈОША ЗИЛАХИЈА	ГРАНИЧНА ТАКСА
ТУБИНАЦ							
СКУПЉАЧИ- ЦА ЛЕКОВИ- ТИХ ТРАВА							
ЈЕДАН ЗАНАТЛИЈА							
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	НЕЗГОДЕ, ПЕХОВИ ВЕЛИКА ВАТРА						
СИМБОЛ ЛАНТАНА			ИМЕ ГЛУМЦА ХОУКА ДЕО МАТЕМАТИКЕ				
ОЗНАКА ЗА ОБИМ		ИМЕ ГЛУМ. МАНЧИЋ СВЕДОЧАН- СТВО (ЛАТ.)					
ФРАНЦУСКИ ПЕСНИК, ЖАН					ГРАД У ПАКИСТАНУ	ПРАСТАНОВ- НИК ИТАЛИЈЕ	ЛИЧНА ЗАМЕНИЦА
КОЊИ У НАРОДНИМ ПЕСМАМА				МОРСКИ СИСАР ГЛУМИЦА КОВАЧЕВИЋ			
ЧИСТИТИ НЕШТО ЧЕТКОМ							
ГРАД У ЕРИТРЕЈИ							СТАНОВНИЦИ ИРАКА
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ОБЈАВЉИВА- ЧИ (ТУР.) МЕЂ. САЗАМ КЊИГА (СКР.)						
ОПШТИНСКИ СЛУЖБЕНИК							
МЕСТО У ХРВАТСКОЈ							
ОЗНАКА ЗА КАРАТ		ПРЕДЛОГ: ПРЕМА РАНИЈЕ			ИМЕ ГЛУМЦА МАРФИЈА	ОЗНАКА ЧЕЛИКА СУКОБ НАРОДА	
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ОЗНАКА ПАЊЧЕВА СИМБОЛ ПЛАТИНЕ			УЖИЧАНИН МЕРА ЗА ОТ- ПОР СТРУЈЕ			
ПРИМЕР (СКР.)			ВЕРАН, ПРИВРЖЕН ОЗНАКА РАЗРЕДА				
ТРОПСКИ ИНСЕКТИ СЛИЧНИ МРАВИМА							

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА: костими, истака, атамани, наратор, увири, и, раница, и, ас, нр, вк, кика, срп, зет, мотор, Пачир, ч, рр, Рали, а, исток, хероин, то, ца, ванилин, Емира, а, кијамет, ананаси

Миленко Косановић

Лековите мисли

Код мене празан новчаник, празан фрижидер, празна остава, па се питам да ми није, можда, и глава празна!?

Ако је судити по грешкама које правимо, ми смо велики народ!

Гледајући нашу политику, други се уче на њој. А ми смо стални – понављачи.

Глад куца само на она врата која нису тапацирана.

Пензија ми је као смоквин лист. Покрива само оно најважније.

Знам да бројке говоре. Зато смо и оглувели!

Стално се нешто делимо као да смо – амебе.

Нека берићетна времена. Беремо – зелен бостан.

Душан Старчевић

Тешка сиротиња

Тешка је то сиротиња. Нема ни једну лепу реч.

Наравоученија из бајки ничему не служе, а не верујемо више ни бајкама.

Не знају ко вади кестење. Њихово је само да распаљују ватру.

Чини се да они гризу грану на којој седимо.

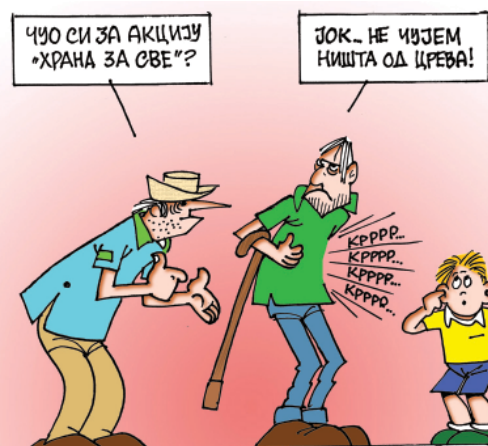
Наш једини циљ је да имамо добро пролазно време.

Има средина где и вране могу да певају као славуји.

У част вође споменици су подигнути на победничко постоље.

Није све изгубљено. Пронађена је црна кутија.

Вукосава Денчић

Брана Николић

Да ли сте знали ...

... да је кућа Истана Нурул Иман у власништву султана од Брунеја највећа резиденција на свету? Са 200.000 квадратних метара простора, 1.788 соба, 257 купатила и простором за султанове аутомобиле, укључујући 165 ролс-ројсева, чини да Бакингемска палата са 77.000 квадратних метара делује као кућица.

... да је застава Непала једина државна застава која није правоугаоног облика?

... да су једине две државе које су учествовале на свим досадашњим Летњим олимпијским играма Аустралија и Грчка?

... да је Тесла амерички часописа Тајм 1931. изабрао за личност године?

... да човек у просеку изговори око 31.500 речи дневно?

... да је највећи цвет на свету цвет рафлезије која расте у шумама Малезије? Овај цвет у облику пе-

чурке широк је око 90 цм, а тежак до 10 кг.

... да је најлон прво вештачко влакно које је направио човек?

... да је чувена сцена под тушем у Хичкоковом филму Психо снимана седам дана са 70 камера, иако у финалној верзији траје само 45 секунди?

... да је највиши водопад на свету Салто дел Анхел (Анђеоски водопад) у Венецуели са висином од 979 и понирањем од 807 метара?

... да је сиви соко најбрже живо биће на планети? При обрешавању достиже брзину до 320 км/ч.

... да са сваким удисајем у организам унесемо милионе бактерија, срећом око 80 одсто њих је безопасно.

... да је 35 одсто оних који дају огласе да траже партнере већ у неком облику везе, а најчешће у браку?

Доскоци

Земља сељацима, фабрике радницима, а капитал тајкунима!

Купио сам фабрику на тендеру. За раднике нисам имао ситно.

Кад смо одвојили жито од кукоља, схватили смо да ће бити глади.

Море, какви широки видици. Најзанимљивији су они кроз кључаоницу.

Буши чамац! Докопали смо се копа.

Забраздили смо! То је најбољи доказ да вучемо корене са села.

Србија је поново на ногама. Тетура ка Европи.

Не плашим се смака света. Цео живот провео сам у Србији.

Није лако чекати у реду за улазак у Европу. Има превише тапкароша!

Раде Ђерговић

